

Yaratıcı Drama Tekniklerinden Özel Mülkiyet Tekniğinin Yaratıcı Yazma Yaklaşımı ile Karşılaştırılması*

Şükran Peker¹

Ömer Adıgüzel²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2020.008

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 05.11.2019

Kabul 01.01.2020

Anahtar Sözcükler

Türkçe öğretimi

Yaratıcı drama

Yaratıcı yazma

Özel mülkiyet

Makale Türü

Özgün Makale

Öz

Bu çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılmasını amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada, deney grubunda 26, kontrol grubunda 24 öğrenci olmak üzere toplam 50, dördüncü sınıf öğrencisi çalışma grubunu oluşturmuştur. Nitel veriler; öğrencilerin araştırma öncesi ve sonrası yazdıkları serbest öykülerden, süreç boyunca elde edilen yazma ürünlerinden ve öğrencilerle yapılan odak grup görüşmelerinden elde edilmiştir. Yazılı ürünlerin tümü betimsel analizle, odak grup görüşmeleri sonunda ortaya çıkan nitel veriler ise içerik analizi yoluyla irdelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, deney grubu öğrencilerinin yazma ürünlerinde betimlemelere yer verdiği; öykü kahramanı ile özdeşim kurabildikleri; özgün düşünceler üretebildikleri ve farklı bakış açıları kazandıkları, akıcı bir anlatım dili geliştirdikleri görülmüştür. Öğrencilerle gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinden içerik analizi ile elde edilen veriler de bu sonucu destekler niteliktedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında Türkçe dersleri kapsamında öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmek için özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin kullanılmasının faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

* Bu makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden geliştirilmiştir.

1 Bil. Uzm., MEB Sınıf Öğretmeni, Ankara, Türkiye. E-posta: sukranpeker40@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8725-4307>

2 Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-posta: omeradiguzel@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9492-6231>

Comparing Private Property Technique among Creative Drama Techniques with Creative Writing Approach

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2020.008

Article History

Received 05.11.2019

Accepted 01.01.2020

Keywords

Turkish teaching

Creative drama

Creative writing

Private property

Article Type

Research paper

Abstract

This study aimed to compare Private Property/Unfinished Material Technique with Creative Writing approach to improve students' written expression skills. The sample of the study in which qualitative method was used was conducted with 50 students; 26 of whom from experimental group and 24 from control group. The qualitative data was obtained from narratives written by the students before and after the study, writing products obtained during the process and interviews conducted with them. All of the written products were analyzed by descriptive analysis and qualitative data obtained from interviews were analyzed by content analysis method. Based on the analysis of data, it was observed that students of experimental group included descriptions in their writing products; were able to identify with protagonist, produce original thoughts, gained different perspectives and improved a fluent expression language. Data obtained from the interviews with the students support the findings. In the light of the results obtained from the study, it is deduced that using Private Property/Unfinished Materials technique would be useful to improve students' creative writing skills in Turkish teaching.

Giriş

Eğitim ortamında yazma becerilerinin geliştirilmesi her geçen gün önem kazanmaktadır. Okullarda öğrenme-öğretme sürecinde, öğrenme araçlarının büyük bir kısmının dile dayalı kaynaklar olması, teknolojik gelişmeler sonucu artan iletişim araçlarında yazılı anlatımın ağırlık kazanması, anlama ve anlatma becerilerinde yetkin bireyler yetiştirmenin önemini daha da artırmaktadır. Coşkun (2007, s.50), yazma becerisinin öğrencileri araştırmaya, eksikleri tamamlamaya, yanlışları düzeltmeye yönelttiği için öğrencilerin bilgi edinmesini, zihince olgunlaşmasını sağladığını ve tutarlı düşünme alışkanlığı kazandırdığını söylemektedir.

Yazma becerisini eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak gerekir. Öğrencilerin gözlemlerinden, dinlediklerinden ve okuduklarından elde ettikleri bilgileri gözden geçirmeleri ve beyinlerinde yapılandırılmaları gerekmektedir. Yazma konusuna ya da amacına uygun olarak bu bilgilerin seçilmesi, sınırlandırılması, aynı zamanda sistematik biçimde sıralanması gerekir. Byrne (1988, s.4), yazma sürecinde yaşanan psikolojik, dilbilgisel ve bilişsel sorunlar nedeniyle yazma becerisinin, öğrencilerin genellikle en çok zorlandıkları dil becerisi olduğunu ifade eder. Bunun nedeni bir metni oluştururken birçok bilişsel, dilbilimsel ve fiziksel işlemle birlikte metin yapısı, metnin kime yazılacağı, niçin yazılacağı ilişkilendirilerek bir kompozisyon oluşturulmaya çalışılmasının zorluğudur (Harris, Graham ve Mason, 2003).

Yazma becerisi beraberinde ne, nasıl, niçin gibi soruları getirdiğinden öğrencilerin araştırmasını, bilgi edinmesini, topladığı bilgileri beyninde bütünleyip olgunlaştırmasını ve yazma kuralları çerçevesinde yazıya aktarmasını gerektirdiğinden öğrenciyi çok yönlü geliştiren bir süreçtir. Yavaş gelişen bu süreç, bilinçli bir eğitimle desteklenirse araştıran, öğrenen, sorgulayan, analiz edip sentezleyebilen ve bilgiyi, ortaya çıkan yeni durumlara uyarlayabilen öğrenciler yetiştirmek söz konusu olacaktır.

Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi, bu anlamda eğitimin temel hedeflerinden biridir. Bu nedenle Türkçe dersinde anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinde, Türkçe öğretiminde yenilikler ve değişiklikler yapmaya, çağdaş yaklaşımlara ve bu yaklaşımların benimsediği öğretim yöntemlerine gereksinim duyulmaktadır (Cavkaytar, 2010, s.134). Buna rağmen öğretim programları incelendiğinde MEB 2015 Türkçe dersi öğretim programında öğrenci merkezli farklı öğretim yöntem ve tekniklerine yer verildiği halde yaratıcı yazma ve yaratıcı okuma ile ilgili çalışmalara ancak 2017 Türkçe programında yer verildiği görülmektedir (MEB, 2017)

Yazma öğretiminde öğrencileri merkeze alan, yaratıcı ve eğlenceli etkinlikler kullanılan ve öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayan farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılması gerekmektedir (Susar Kırmızı, 2008, s.54). Yaratıcı yazma da bu yöntemlerden biridir.

Yaratıcı Yazma

Yaratıcı yazmayı Güleriyüz (2006, s.126); var olan bilgileri, kavramları, olayları, hayalleri yeniden düzenleyerek, birbiriyle ilişkilendirilerek ortaya yeni bir ürün koyma etkinliği olarak ifade eder. Oral (2003, s.8)'a göre ise yaratıcı yazı; kişinin bir konudaki duygu ve düşüncelerini hayal gücünü kullanarak özgürce kâğıda dökmesi demektir. Bu özgürlük öğrenciye verilmediğinden yazı yazma, öğrencinin öğrenme sürecinde tercih ettiği bir etkinlik değildir. Yazarken uyulması gereken kurallar daha çok ön plana çıktığından bir süre sonra sadece kurala uygun bir çalışma ortaya koymak

biricik amaç durumuna gelmektedir. Yazı yazmayı sevilir kılmak için yaratıcı yazma etkinliklerinden yararlanmak önerilen bir yöntemdir.

Kapar Kuvanç (2008), yaratıcı yazmanın temel amaçlarını; düş gücünü harekete geçirmek, duyarlarla gözlemlene yetilerinin bütünlüğünü sağlamak, akıl ve duyguların birbirini tamamlamasına yol açmak; kalıpları, ön yargıları ve tıkanma noktalarını kırarak kendi dilimizi bulabilmek; özgün olanı, biricik olanı dile getirebilmek olarak sıralamaktadır.

Öğrenciler yaratıcı yazma yolu ile yazmanın var olan kalıp ve kurallarını bir yana bırakarak kendi duygu ve düşüncelerinin, algılarının peşine düşer. Herkesten farklı, özgün olana ulaşmaya ve yazarak paylaşmaya çalışır. Kendine ait olanı yazmak ve başkaları ile paylaşmak, yazmaktan zevk almayı sağlayacak bir süreçtir.

Yaratıcı yazmanın, kişinin bir konudaki duygu ve düşüncelerini, hayal gücünü kullanarak, özgürce kâğıda dökmesi olduğunu söyleyen Oral (2003) ayrıca yaratıcı yazmanın, yaratıcılığı ve kişiliği geliştirecek yöntemlerden biri olduğunu da belirtmektedir. Yaratıcı yazma bireyin düşüncelerini özgürce ve üretken bir şekilde ortaya koymasını sağlar. Yazma sürecinde öğrenci bilgisini olduğu kadar becerisini de kullanmalıdır. Bu nedenle yazma becerisinin gelişmesi uzun süreli ve etkin uygulamalar gerektirmektedir. Öğrenciler tarafından genel olarak sıkıcı bir etkinlik olarak görülen yazmayı, bir takım etkinlik ve uygulamalarla ilginç hale getirmek mümkündür. Yaratıcı yazma süreci, yazma çalışmalarını öğrenci için ilgi çekici bir hale getirmektedir (Susar-Kırmızı, 2015).

Yaratıcı Yazma Teknikleri

Yaratıcı yazma yöntemleri, öğrencilerin hayal güçlerini ortaya koyabilecekleri bir ortam yaratarak, kendi yaşam deneyimlerini ve bilgilerini farklı yollarla sunma arayışına girmelerini kolaylaştırmakta, yazmaya başlama konusundaki isteksizliği ortadan kaldırmaktadır. Bu araştırmada öğrencilerin yazma konusunda ön yargılarını kırabilecek ve yazmaya heveslendirebilecek yöntemlerden düşünce birliği yönteminin beyin fırtınası, zihin haritası, sözcük ağı teknikleri, yazma oyunlarından sözcük sepeti, öykü tamamlama oyunları, görselden ve müzikten yola çıkarak yazma ve işbirliğine dayalı yazma etkinlikleri ele alınmıştır.

Yazma oyunları, yaratıcı yazma yöntemlerinin bir araya getirildiği ve çoğunlukla ortak çalışmayı gerektiren bir aşamadır. Bu oyunlar yazmayı eğlenceli hale getirip kolaylaştırarak yazmaya başlangıç konusunda öğrencilere yardım etmektedir. Sözcük sepeti, sözcük avı, sözcük torbası, öykü tamamlama gibi etkinlikler yazma oyunlarına örnek olarak verilebilir (Duran, 2010, s.29).

Yaratıcı yazma yöntemlerinden beyin fırtınası yönteminin eğitimin ilk kademesinden itibaren yaygın olarak kullanılması, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, gözlemleri, nerede ve nasıl kullanacaklarını daha iyi öğrenmelerini sağlamaktadır. Fen bilimlerinde, gözlemlerle elde edilen bulgular değerlendirilirken sezgi gücü ve yaratıcılığın büyük oranda kullanıldığı düşünülürse, bu yöntemle yeni düşünceler geliştirilebilir. Çözüm arayışı ve problem çözme etkinlikleri ile zincirleme birbirini izleyen düşünce üretme dizileri sayesinde konunun en ince ayrıntılarına kadar inilebilir. Konuya farklı boyutlardan bakarak bu boyutlar arasında bağlantı ve ilgi kurulabilir. Problemin cevabını ararken konuları irdeleyerek sonuca ulaşılabilir (Nakiboğlu ve Altıparmak, 2002, s.25).

Zihin haritası tekniği Tony Buzan tarafından 1960'ların sonunda bir not alma tekniği olarak geliştirilmiştir. Zihin haritası; yaratıcılık, hatırdı tutmayı artırma, etkili öğrenmeyi sağlama ve öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya çıkarılmasına yardımcı olma gibi farklı özellikleriyle ön plana çıkan görsel araçlardır (Evrekli, Balım, 2010, s.76-98).

Düşünce, duyu ve düşlerin ortaya çıkardığı çağrışımların birbirlerine bağlanmasını ifade eden sözcük ağı oluşturma yöntemi, beynin sağ yarım küresine algıları ve anlamlı imgeleri geliştirme olanağı sağlar; duysal içerikli imgeleri, düşünceleri ve anıları kendi akışına bırakarak geliştirir. Bu nedenle yazma süreci daha kolay ve kendiliğinden başlar. Sözcük ağı oluşturma yöntemi, imgelerle düşünme sayesinde yaratıcılığı geliştirir (Durukafa, 1992, s.108)

Müzik ve görsel araçlarda yazmaya başlamayı kolaylaştırır. Seçilen bir müziğin sınıf ortamında dinletilerek duyguların ve hayallerin kâğıda aktarılması sağlanabilir. Müzik parçasından yola çıkarak yazma çalışması yapılabilir. Bu sayede öğrencilerin hayal güçleri, yaratıcılıkları yaratıcı yazma etkinliklerinde harekete geçirilerek ortaya özgün ürünler çıkarmaları sağlanabilir.

Yaratıcı yazma çalışmalarında görseller öğrencileri düşünmeye yönlendirebilir ve bu araçlar sayesinde öğrencilerin geliştirdikleri düşüncelerini yazıya dökmeleri sağlanabilir. Görseller yaratıcı yazı yazmanın uyandırılmasında oldukça başarılıdır ve farklı duyguların, düşüncelerin, bakış açısının harekete geçmesine yardımcı olur. Görsel materyaller sayesinde çocukların görsel zekâlarını kullanarak yaratıcı yazmalarını geliştirmeleri sağlanır (Öztürk, 2007).

Eğitimde Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama

Yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi konusunda uygulanabilecek bir diğer yöntem de yaratıcı drama yöntemidir. Eğitim-öğretim sürecinde yaratıcı drama; bir kavramın, bir ders konusunun, bir metnin daha iyi anlaşılır kılınması, bireyce ve grupça özümseme içsel yaşantıya dönüşmesi, gözden geçirilerek, üzerinde düşünülerek dışı vurulmasıdır. Bir grup çalışması içinde bilgi edinmenin yanı sıra, “yaşayarak öğrenmenin”, sözel anlatımın gelişmesi ve toplumsallaşmanın sağlanmasında da yaratıcı dramının önemli yararı bulunmaktadır. Yaratıcı drama, yalnız belli somut ürünler veren değil, özgürce düşünen ve üreten, yaratıcı kararlar alabilen, değişik olmaktan ve değişiklik yapmaktan korkmayan, dilini iyi kullanan, eleştirel ve yargılayıcı olabilen gençler yetiştirmek için de alternatif bir eğitim öğretim yöntemidir (San, 2006, s. 119).

Yaratıcı drama her yaştan ve meslekten insana öğretimin her basamağında ve yaygın eğitimde uygulanabilecek bir alandır (Okvuran, 1993). Yaratıcı drama, duyguların sağlıklı bir biçimde dışı vurulmasını sağlamak, çocuğun yaratıcı hayal gücünü geliştirmek, çocuğa bağımsız düşünebilme ve ifade etme şansı vermek, çocuğun sosyal farkındalığını ve işbirliği bilincini geliştirmek gibi amaçlara da hizmet eder (Sağlam, 2004, s.4-21).

Yaratıcı drama yönteminde bireyin dikkat, algılama, dinleme, konuşma, beden dilini kullanma gibi iletişim becerileri gelişir. Bireye kendini, sorunlarını ve hayal dünyasını ifade edebilme fırsatı sunar. Çalışmalar sırasında edilgin değil, etkindir. Yaratıcı drama hem kişisel hem sosyal gelişimi sağlarken yaratıcılık ve farklı düşünebilme becerilerinin de ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır (Susar-Kırmızı, 2015).

Kendini geliştirmeyen bir eğitim sistemini yadırgamak, sorgulamak, ona alternatif düşünceler ortaya koymak ve uygulamak için yeni araştırma ve uygulama alanlarına, yeni yöntemlere gereksinim duyulur. Eğitimde yaratıcı drama, bu yaklaşım ve yöntemlerden biridir ve sahip olduğu özellikler

nedeniyle toplumsal değişimlerin çok hızlı yaşandığı günümüzde, yeni ve özgün düşünceler üretecek bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir role sahip olabilir. (Adıgüzel, 2018, 31)

Yaratıcı olmak, var olan ilişkiler arasında yeni ilişkiler kurmak, özgürce kendini ifade edebilmek, çok yönlü algılamak, kendisinin ve çevresinin farkında olmak yaratıcı dramının hedeflerindedir. Yaratıcı drama her alanda kendine yetebilen, kendini ifade etme becerileri gelişmiş, eleştirel düşünebilen, olayları, durumları sorgulayabilen, dil becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Adıgüzel, 2014,182).

Metinnam (2011)'a göre birey kendilerini merkeze alan, temelinde oyunsu süreçler bulunan yaşantıların yapılandığı ve sürekliliğini sağladığı, sözel, duygusal ifadenin olduğu, duyular yoluyla algının en üst seviyede gelişiminin sağlanmaya çalışıldığı öğrenme ortamlarında kendilerini gerçekleştirme olanağına kavuşmaktadır.

Yaratıcı dramada birey, bir nesneden, olaydan veya durumdan yola çıkarak tüm duyularıyla çalışabileceği öğrenme ortamları içine girmektedir. Yapılan etkinlikler hazır bir bilgiyi almak ve beynine bir sözcükler bütünü olarak kaydetmeye çalışmak yerine beyninde yer edinip işleyebileceği duygulara, devinimlere ve düşüncelere dönüşmektedir. Birey yaratıcı dramının oyunsu süreçlerinde tüm ilgisini ve dikkatini sürece verdiği ve motivasyonu yükseldiği için etkili bir öğrenme ortamı gerçekleşmektedir. Özen (2011, s.12)'e göre bu öğrenme ortamında bireyin var olan durumlara ilişkin düşünceleri, duyguları, daha önceden kurulmuş ilişkilerin gözden geçirilmesi ve ilişki kurulmamış konular hakkında yapılan yorumlar ile gelişebilmektedir.

Yaratıcı Drama Tekniklerinden Özel Mülkiyet Tekniği

Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında değişik teknikler ve yöntemler kullanılmaktadır. Bu tekniklerin en bilinenleri; doğaçlama, rol oynama, rol değiştirme, eş zamanlı doğaçlama, öğretmenin rol alması, küçük grupla yapılan doğaçlama, tüm grupla doğaçlama, dramatizasyon, geriye dönüş, röportaj-söyleşi-sorgu-görüşme, sıcak sandalye, bilinç koridoru, donuk imge, dedikodu halkası, rol içinde yazma, iç ses, toplantı düzenleme, pantomim, rol kartları, ritüeller- seremoniler, telefon görüşmeleri, gerçek an-doğruluk anı, bölünmüş ekran, boş ekran ve özel mülkiyet-yarım kalmış materyal gibi tekniklerdir.

Bu araştırmaya konu olan teknik, yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet- yarım kalmış materyal tekniğidir. Özel mülkiyet tekniğinde bir karaktere ait herhangi bir giysi parçası (eldiven, şapka, çorap, gömlek vd.), onun özelliğini çağrıştıracak çeşitli belgeler ile oyuncak, çanta, kalem, kitap, çeşitli nesnelere veya onun tarafından yazılmış mektup, haber, öykü, mesaj, telgraf, dilekçe, raporlar aracılığı ile bir karakter oluşturulabilir. Aynı zamanda özellikleri belli olan karakterin çatışma anına yönelik olarak gerilimi çözmek amacıyla eldeki bu nesnelere irdelenebilir. Bu nesnelere lideri ve katılımcıları bir yaratıcı drama süreci için gereken gerilim, odak, çatışma, kişiler, kimlikler, roller, zaman, mekân gibi pek çok bileşeni oluşturmaya götürür (Adıgüzel, 2015, s.484).

Bu teknik dikkatlice seçilmiş bir kişisel eşyalar koleksiyonu yardımıyla bir karakterin yaratılışına ve/veya ona yeni özellikler eklenmesine izin verir. Nesnelere seçimi, nesnelere sahibi hakkında ipuçları vermelidir. Nesnelere bir karakterin kendisinin veya özelliklerinin tanıtımı olarak görülebilirler. Role, kişilerin eşyaları gruba verildikten önce veya sonra herhangi bir anda girilebilir ve davranışları grubun belirli görüşünden farklı olabilir, hatta çelişebilir. Bu yolla karakterin özel

mülkiyeti, konuşması ve davranışları için bir alt metin oluşturur. Nesnelere çok çeşitli olabilir ancak gruba sorular sordurma potansiyelleri olmalıdır (anahtarlar, biletler, kartpostallar, fotoğraflar, mektuplar, kıyafetler vb.). Grup dramının sınırları içerisinde kişisel nesnelere tanımlamak için çaba gösterir ve bu nesnelere kişisel özellikleri yorumlamak için kullanabilir (Neelands ve Goode, 2011, s.20-21).

Yarım bırakılmış materyallerde ise katılımcılara tamamlanmamış yazı, resim, ya da şema sunulur. Onların görevi duruma ya da kişiye yönelik bilgileri kurgusal olarak tamamlayarak tüm eylem noktalarını tasarlayıp canlandırmaktır (Adıgüzel, 2015, s.484). Katılımcılar ipuçları ve verilen kısmi bilgiyi kullanarak öyküyü yapılandırır ve canlandırır. Katılımcılar yarım kalmış materyaller tarafından gösterilen temaları, olayları ve anlamları keşfedip geliştirirler (Neelands ve Goode, 2011, s.28). Bu canlandırmalar sırasında katılımcılar ellerindeki nesnelere yoluyla ya da yarım bırakılmış yazı, resim veya şema yoluyla bir öykünün kahramanını, olayını, çatışma durumunu, yer ve zamanını da oluşturmaktadır.

Yaratıcı dramın eğitim alanındaki etkililiği daha çok rol oynama, doğaçlama tekniklerinin kullanıldığı araştırmalarla ortaya konmuştur. İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmek için rol oynama, doğaçlama teknikleri ile beraber özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin kullanılması önerilmektedir. Öğrencilerin nesne ile ilgili gözlemler yapması, sorular sorması, nesnelere öyküsünü bulmaya çalışması, nesnelere arasında daha önce kurulmamış bağlar kurarak ait olduğu karakterin öyküsünü kurgulamaya çalışması onları yazmaya hazırlar. Öykü kurgusundan yola çıkarak yapılan canlandırmalar ise öğrencilerin kendilerini karakterin yerine koyup onu anlamasına, yaşamının çeşitli kesitlerine içinden ve dışından bakmasına olanak verir. Bu sürecin sonunda gerçekleşen yazma eyleminin ise yaratıcılığın tanımında da yer bulan farklı açıdan bakmak, görülmeyeni görmek, daha önce kurulmamış bağlar kurmak ve ortaya yeni bir ürün koymak anlamında daha verimli olacağı düşünülmektedir.

Yaşanan yaratıcı drama sürecinin uyandırdığı duygu ve düşünceler farklı yazma etkinliklerine yönlendirildiğinde öğrenciler özgün yaratıcı yazma ürünleri ortaya koyabilmektedirler. Düşüncelerin bütünleştirilmesi, bir düzene konması, liderin yönergesine bağlı olarak resmî bir dile, şiir diline ya da öykü diline dönüşmesi yine bir grupla yani birden fazla bakış açısıyla gerçekleşmektedir. Öğrenci tüm süreç boyunca kendinin ve diğerlerinin düşüncelerini anlamaya, birleştirip bir ürüne dönüştürmeye çalışmaktadır. Yaratıcı drama sürecinin yaşantıya dayalı bir süreç olması nedeniyle öğrencilerin yazarken en çok zorlandıkları içselleştirme, yazma konusu hakkında bilgilenme ve istek duyma sorunlarına çözüm getirebileceği aynı zamanda işbirliğine dayalı olan bu sürecin sözlü ve yazılı anlatım sürecini zenginleştirebileceği düşünülmektedir.

Alanda yaratıcı drama yönteminin Türkçe derslerine olumlu etkileri ile ilgili çalışmalar, yaratıcı yazma tekniklerinin yazma becerisinin geliştirilmesine etkilerini araştıran çalışmalar yapılmıştır. Araştırmaya konu olan yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin öğrencilerin yazma becerilerine etkisi ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada Türkçe derslerinde öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi bakımından özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği ile yaratıcı yazma tekniklerinin karşılaştırılması ele alınmıştır. Öğrencilere Türkçe dersi kapsamında yaratıcı yazma ders planları ve yaratıcı drama teknikleri uygulanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Özel mülkiyet tekniği kullanılan yaratıcı drama etkinliklerinin ve yaratıcı yazma teknikleri kullanılan yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma becerilerine etkisini ortaya koymak ve elde edilen yazma ürünleri karşılaştırmak bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinden özel mülkiyet tekniğinin uygulandığı deney grubu ile yaratıcı yazma etkinliklerinin uygulandığı kontrol grubu arasında yaratıcı yazma becerilerini geliştirmesi bakımından anlamlı bir fark var mıdır?
2. Özel mülkiyet tekniğinin uygulandığı yaratıcı yazma çalışmalarının, deney grubu öğrencilerinin yaratıcılık ve hayal güçlerinin gelişimine etkileri nelerdir?
3. Yaratıcı yazma etkinliklerinin uygulandığı yaratıcı yazma çalışmalarının, kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcılık ve hayal güçlerinin gelişimine etkileri nelerdir?
4. Özel mülkiyet tekniği kullanılarak yapılan yaratıcı yazma çalışmaları ile ilgili deney grubu öğrencilerinin görüşleri nelerdir?
5. Yaratıcı yazma etkinlikleri kullanılarak yapılan yaratıcı yazma çalışmaları ile ilgili kontrol grubu öğrencilerinin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2011) nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.

Nitel araştırmada en yaygın olarak kullanılan üç veri toplama yöntemi vardır: görüşme (odak grup görüşmesi dâhil), gözlem ve yazılı dokümanlar. Nitel yöntemlerde en sık kullanılan yöntem görüşmedir. Günlük yaşamda kullanılan en yaygın iletişim süreci olan "konuşma" ile veri toplamaya çalışılır. Görüşme yöntemi kendi içinde; açık uçlu veya yapılandırılmış görüşme soruları; bireysel ya da odak grup görüşmesi; katılımcı olan veya katılımcı olmayan araştırmacı gibi alt gruplara sahiptir. Yazılı doküman ve belgelerin analizi, nitel araştırmada, gerek kendi başına gerekse görüşme ve gözlemlerle elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.41).

Araştırmada; öğrencilerin araştırma öncesi ve sonrası yazdıkları serbest öyküler, süreç boyunca elde edilen yazma ürünleri, odak grup görüşmeleri araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur. Yazılı ürünlerin tümü betimsel analiz, odak grup görüşmeleri ise içerik analizi yoluyla irdelenmiştir. Araştırmanın veri toplama araçları ve teknikleri Tablo 1'de ifade edilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Nitel Deseni

Grup	Ön Ölçüm	Araştırma Sürecindeki İşlemler	Son ölçümler
Deney Grubu	Araştırma öncesi yazılan serbest öyküler	Altı yaratıcı drama oturumu uygulaması ve her uygulama sonucu elde edilen yazma ürünleri	1. Araştırma sonrası yazılan serbest öyküler 2. Odak grup görüşmeleri ve sonrasında içerik analizi
	Araştırma öncesi yazılan serbest öyküler	Altı yaratıcı yazma tekniği ders planı ve her teknik sonrası elde edilen yazma ürünleri	1. Araştırma sonrası yazılan serbest öyküler 2. Odak grup görüşmeleri ve sonrasında içerik analizi

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Ankara ili, Keçiören ilçesindeki bir devlet ilkokulunda öğrenim gören iki dördüncü sınıf şubesinin öğrencilerinden oluşmuştur. Bu sınıflardan birisi deney grubu, diğeri ise kontrol grubu olmak üzere seçkisiz olarak atanmıştır. Çalışma; deney grubunda 26, kontrol grubunda 24 öğrenci olmak üzere toplam 50 öğrenci ile yürütülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturulabilmesi için yerli ve yabancı kaynaklar taranmış ve uygulama sürecinde farklı kaynaklardan bilgi toplamaya devam edilmiştir. Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndaki yazma becerisi ile ilgili kazanımlardan yola çıkarak özel mülkiyet/ yarım bırakılmış materyal tekniğinin kullanıldığı oturum planları ve yaratıcı yazma etkinliklerinin kullanıldığı ders planları hazırlanmış, uzman görüşüne başvurularak bunlara son hâli verilmiştir. Çalışmanın sonunda uygulanmak üzere odak grup görüşmesi soruları hazırlanmış, uzman görüşüne başvurularak bu sorulara son hali verilmiştir.

Deney ve kontrol grubunun yazma becerilerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek için araştırmaya başlamadan önce öğrencilere serbest öykü yazma ödevi verilmiş, çalışma bitiminde yine serbest öykü yazma çalışması verilerek son öyküler toplanmıştır.

Araştırma süreci içerisinde deney grubuna her oturumu dört ders saatini kapsayan, altı oturum yaratıcı drama planı uygulanmıştır. Dört saatlik oturumların son iki saatinde öğrencilere öykü, şiir, günlük, gazete haberi yazma çalışmaları yaptırılmış ve altı grup yazma ürünü toplanmıştır. Kontrol grubuna da her ders planı dört ders saatini kapsayan; altı yaratıcı yazma tekniği içeren ders planı uygulanmıştır. Dört saatlik ders planının son iki saatinde öğrencilere yine öykü, şiir, günlük, gazete haberi yazma çalışmaları yaptırılmış ve sonucunda altı grup yazma ürünü toplanmıştır.

On iki haftalık çalışmanın sonunda deney grubu ikisi sekiz kişilik, biri dokuz kişilik üç gruba ayrılarak odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Bir saat süren bu görüşmeler video ile kayıt altına alınmıştır. Kontrol grubu da sekiz kişilik üç gruba ayrılarak bir saatlik odak grup görüşmeleri yapılmış ve video ile kayıt altına alınmıştır.

Araştırmanın sonunda üç ayrı veri seti elde edilmiştir. Deney grubundan gelen 48 tane ilk ve son öyküler ile kontrol grubundan gelen 45 tane ilk ve son öyküler birinci veri setini oluşturmuştur.

On iki haftanın sonunda elde edilen toplam on iki yazma ürünü grubu ikinci veri setini, deney ve kontrol gruplarının odak grup görüşmeleri sonucunda elde edilen altı görüşme dökümü ise üçüncü veri setini oluşturmuştur.

Araştırmanın, nitel araştırma stratejisinin özelliklerini taşıdığı düşünülmektedir. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde, doğrudan alıntılara sık sık yer vererek sunmaktır. İçerik analizinde ise temel amaç kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler analiz edilir ve toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve temalar bu analiz sonucunda keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.227).

Bu nedenle araştırmanın başında ve sonunda yazılan serbest öykülerin irdelenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma süreci içerisinde deney grubuna yazdırılan öykü, şiir, günlük, gazete haberi türünde altı grup yazma ürünü toplanmıştır. Kontrol grubundan da yine öykü, şiir, günlük, gazete haberi türünde altı grup yazma ürünü toplanmıştır. Elde edilen toplam on iki yazma ürünü seti de betimsel analiz yöntemi ile irdelenmiştir.

Deney ve kontrol grubu ile yapılan odak grup görüşmeleri sonunda elde edilen video kayıtlarının dökümleri yapılarak içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sonucunda kodlar tespit edilmiş, elde edilen kodlardan araştırma ile ilgili temalara ulaşılmıştır. Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla ilk odak grup görüşme dökümü yaratıcı drama alanında yüksek lisans yapan bir Türkçe öğretmeni ve bir sınıf öğretmeni tarafından kodlanmıştır. Elde edilen üç ayrı kod grubu karşılaştırılarak aynı kodlara ulaşıp ulaşılmadığı tespit edilmiştir.

Bulgular

Yazılı Anlatım Ürünlerinin Betimsel Analizi

On iki hafta boyunca “Parktaki Sirt Çantası, Kaybolan Dağcı, Uçak Bileti, Kırık Tablet, Süper Kahraman, Ormandaki Kulübe” başlıklarını taşıyan yaratıcı drama atölyeleri ve Türkçe dersi etkinlikleri yapılmıştır. Bu atölyelerden “Parktaki Sirt Çantası, Kaybolan Dağcı, Uçak Bileti, Ormandaki Kulübe” atölyelerinde deney grubuna özel mülkiyet tekniği; kontrol grubuna ise beyin fırtınası, zihin haritası ve sözcük sepeti, görselden yola çıkarak yazma ve öykü tamamlama teknikleri uygulanmıştır. “Kırık Tablet, Süper Kahraman” atölyelerinde ise deney grubuna yarım bırakılmış materyal tekniği; kontrol grubuna ise sözcük ağı ve işbirliğine dayalı yazma teknikleri uygulanmıştır. Öğrencilerin atölyeler ve derslerin sonunda yazdıkları yazma ürünlerinin betimsel analizi yapılmış, her iki grubun ürünlerinde en çok göze çarpan özellikler ve içerikler ifade edilmeye çalışılmıştır. Öğrenci ürünlerinden örnekler verilirken rastgele seçilmiş ve ürün özgün hâliyle, hiçbir düzeltme yapılmadan yazılmıştır.

Parktaki Sirt Çantası

“Parktaki Sirt Çantası” başlığını taşıyan ilk özel mülkiyet tekniği atölye çalışması sonucunda ortaya çıkan yazma ürünlerinin giriş bölümünde öğrencilerin çoğunluğu Minik, annesi ve ağabeyinin betimlemelerine yer vermişlerdir.

“Bir zamanlar sevimli bir genç kız varmış. Bu kız telefonla konuşmayı, bilgisayar oynamayı, parka gitmeyi çok severmiş. Bu kızın adı Minik’miş. Minik ağabeyiyle, annesiyle, babasıyla minik bir evde yaşamış. Minik’i herkes çok beğenirmiş. Çünkü uzun sarı saçları, turkuaz mavisi gözleri varmış.”

Yazma ürünlerinin tamamında giriş, gelişme ve sonuç bölümüne yer verilirken gelişme bölümünde dört üründe sebep sonuç ilişkisine rastlanmıştır. Aşağıda sebep sonuç ilişkisine yönelik bir örnek verilmiştir:

“Uyandı, kahvaltısını yaptı. Hala sevinçliydi. Bunun nedeni sürpriz parti değildi. Bunun nedeni ağabeyinin oynayacağı futbol maçıydı.”

Ayrıca yazma ürünleri içerisinde *“korkudan dona kalmak, kestirip atmak, umurunda olmamak, umudunu yitirmek, güle oynaya...”* gibi deyimler kullanılmıştır.

“Parktaki Sırt Çantası” başlığını taşıyan ve yaratıcı yazma tekniklerinden beyin fırtınasının kullanıldığı öğrenci grubunun yazma ürünleri değerlendirildiğinde ise giriş bölümünde kahraman, yer ve zaman bilgilerine yer verildiği görülmüştür:

“Bir varmış, bir yokmuş. Sonbahar ayıymış. Her yer yapraklarla kaplıymış. Bir memur olan Gökhan... Mutlu Park adında bir park varmış. Gökhan patronundan izin istemiş.”

Yazma ürünlerinden altı tanesinde öykünün gelişme bölümünde diyaloga yer verildiği görülmüştür. Bu diyaloglardan biri öğrenci ve öğretmeni arasında geçmektedir:

“-Çantan nerede? Dedi öğretmeni.

-Ha! Dedi kız.

-Unuttum, dedi kız.

-Ama öğretmenim, bankta otururken sırtımdaydı”

Ayrıca yazma ürünleri içerisinde *“umudunu kesmek, içi ürpermek, ısrar etmek, fark etmek, sular seller gibi...”* gibi deyimler kullanılmıştır.

Kaybolan Dağcı

“Kaybolan Dağcı” başlığını taşıyan ikinci özel mülkiyet tekniği atölye çalışması sonucunda öğrencilerden 100 yıllık bodur ağacı aramak için Valla Kanyonu’na tek başına giren ve kaybolan bir dağcının rolüne girip onun günlüğünü yazmaları istenmiştir. Ortaya çıkan yazma ürünlerinde öğrencilerin tamamının günlüğü “ben” diliyle yazdığı bu nedenle ürünlerin iç ve dış yapı olarak günlük yazma diline uygun olduğu söylenebilir.

“24.06.2003

Kanyona geldim. Burası harika bir yer. Şimdi haritaya göre bir mağra(mağara) bulmalıyım. Bu arada kötü bir şey oldu. Arkadaşlarıma telsiz ile her gün iyi olacağımı(olduğumu) söyleyecektim. Ama söyleyemeyeceğim. Çünkü telsiz akarsuya düştü. Neyse, ben şu an çadırdayım. Yarın mağarayı bulurum.”

Günlüklerde “mağara adamı, mağaralar, gizli geçitler, vahşi hayvanlar, dağcılık malzemeleri, kanyon cüceleri, harita, dolandırıcı” sözcükleri dağcının başına gelenleri anlatmak için kullanılan sözcüklerdir.

“Orada bir in vardı. İçine bir bakayım. Ne hayvan vardı, ne insan. Çok yorulmuştum. Sırtıma duvara yasladım, bir kapı açıldı. İçine girdim. Ağaç oradaydı. Evet onu bulmuştum.”

Atölyede hedef olarak verilen 100 yıllık bodur ağaç çoğunlukta bulunmuştu. İki öğrenci buldukları ağacı bir müzeye bağışlarken, sadece sekiz tanesinde “kaybolan dağcı” arkadaşları veya AKUT ekibi tarafından bulundu.

“ Düşünce dolu üçüncü gün

22.03.2000

Hala haber bekliyorum. Durun! Bir ses duydum. AKUT beni buldu. Aaaa! Değilmiş. Arkadaşlarım verdiğim notu bulmuş mudur? Bir dakika! Beni buldular. Ama bulduğum köpeği de getirmeden olmaz! Kurtuldum!”

“Kaybolan Dağcı” başlığını taşıyan ve yaratıcı yazma tekniklerinden zihin haritası ve sözcük sepeti etkinliğinin kullanıldığı çalışmada öğrencilerden kaybolan bir dağcının rolüne girip onun günlüğünü yazmaları istenmiştir. Öğrenci grubunun yazma ürünleri değerlendirildiğinde on öğrencinin günlük dilini kullanmak yerine dağcının öyküsünü yazdıkları görülmüştür. Altı öyküde/günlükte dağ canavarından söz edilirken, “orman, orman yangını, mağara, mağara adamı, kardelen, bisiklet, paraşüt, kar fırtınası, çığ, gizli geçit” sözcükleri dağcının başına gelenleri anlatmak için kullanılan sözcüklerdir.

“ Birinci Gün: Kaybolan dağcı dağdaki bir ağacın altına oturmuş, ateş yakmaya çalışıyormuş. Bir türlü ateş yakamamış. Ama hiç usanmadan ateşi yakmaya devam etmiş. Sonunda yakmış. Isınmış. Ateşin üzerinde birkaç yiyecek kızartmaya çalışmış. Ama yiyeceği kızartmamış. Bunda pes etmiş. Ağaca dayanarak uyumaya başlamış

21.03.2013

Uyandığımda kar altında kalmıştım. Ayağa kalktım ve üstümdeki karları temizledim, dağın aşağısına doğru inmeye başladım. Bir ara büyük bir patırtı koptu. Arkama baktığımda çığ düşüyordu, neyseki paraşütüm vardı. Uçurumdan atladım. Bir süre sonra paraşütümü açtım ve yere indim. Artık ormanın içindeydim.

Uçak Bileti

“Uçak Bileti” başlığını taşıyan üçüncü özel mülkiyet tekniği atölye çalışması sonucunda öğrencilerden istasyon çalışması yoluyla şiir yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları şiirlerde, babasını çok özleyen Güneş’le duygudaşlık kurabildikleri, deyimler (yolunu gözlemek, dört gözle beklemek, düşlerine girmek, aklından hiç çıkmamak) yoluyla Güneş’in özlemine ifade ettikleri, ancak istasyon çalışması nedeniyle şiirlerde anlam bütünlüğünün eksik kaldığı görülmüştür:

“Her gece rüyama giriyorsun

Aklımdan hiç çıkmıyorsun

*Seni çok özliyorum babacığım
Denizdeki kabuklarla
Kolye yaptın bana
Seni hatırlatmamı kolaylaştırdın
O güzel kolyem benim
Uğurumdur benim
Hep onu boynuma taktım”*

Görselden yola çıkarak yaratıcı yazma tekniğinin kullanıldığı üçüncü çalışmada öğrencilerden göl kenarında oturan anne ve kız fotoğrafını incelemeleri, bu fotoğrafın öyküsünü keşfetmeleri istenmiştir. Sürecin sonunda öğrencilerin sıra arkadaşları ile ikili grup olarak ortak bir şiir yazmaları istenmiştir. Yazılan şiirlerde öğrencilerin anlamı güçlendirecek deyimlere (kalbi güm güm atmak, elinden gitmek, hüznle dolmak, ne söyleyeceğini bilememek, cesaretini toplamak) yer verdikleri görülmüştür. Bu çalışma sırasında öğrencilerin şiir yazarken işbirliğine dayalı yazmaktan hoşlanmadıkları gözlenmiştir.

*“Anneciğim sen benim her şeyimsin
Ellerimin arasından süzülüp gitme
Sensiz hayat sürdürülmez
Sen olmadan hayatın dağlarını yıkıp aşamam.
Seni çok severim.
Babam gibi seni de kaybetmek istemem
Benim canım anneciğim
Sensiz hayat geçmez.
Sensiz hayat sürdürülmez
Seni görmeyince
Benim can dostum
Benim can meleğim.”*

Kırık Tablet

“Kırık Tablet” başlığını taşıyan dördüncü atölye çalışmasında yarım bırakılmış materyal tekniği kullanılmıştır. Atölye sonunda öğrencilerden bu kırık tableti tamamlayıp hangi tarihi esere ait olduğu konusunda tartışmaları ve bir gazete haberi yazmaları istenmiştir. Ortaya çıkan yazma ürünlerinde genel olarak ne, nerede cevaplarının verildiği, betimlemelerin yer aldığı dokuz gazete haberi yazılmıştır. Bu dokuz gazete haberinden üç tanesinde ise kim sorusunun cevabı da verilmiştir. Bir öğrenci gazete haberinde küçük bir özete yer verirken, bir öğrenci de atölyede yapılan canlandırmadan yola çıkarak haberini yazmıştır. Beş gazete haberinde ise atölyede yer alan yaşantılara yer verilmiştir:

Geçmişini Aydınlatan Rosetta Taşı

Mısır'da kale yapımındaki bir kazı sırasında rastlantı eseri bulunmuştur. Demotik, Hiyeroglif ve Antik Yunanca dillerinde yazıldığı görülmüştür.

Yüzyıllardır çözülemeyen bir sır olarak kalan Hiyeroglif yazısı bu taş sayesinde çözülmüştür.

M.Ö. 196 yılında yazıldığı tahmin edilen bu taş 760 kg ağırlığında, 114 cm uzunluğunda, 72 cm genişliğinde, 28 cm kalınlığındadır. Üç ayrı dilde yazılmış olması araştırmacıların dikkatini çekmektedir.

Rosetta Taşı'nı merak edenler, görmek isteyenler için bu taş İngiltere'nin Londra şehrindeki British Museum'da sergilenmektedir.”

“Kırık Tablet” başlığını taşıyan ve yaratıcı yazma tekniklerinden, sözcük ağı tekniğinin kullanıldığı çalışmada öğrencilerden tavan arasındaki bir tahta kutuda resmi bulunan tarihî eser, yani kırık tablet parçasından yola çıkarak bir gazete haberi hazırlamaları istenmiştir. Öğrenci grubunun yazma ürünleri değerlendirildiğinde ne, nerede, kim ve nasıl sorularının yanıtlarının yer aldığı kırık tablete ait betimleme olan gazete yazıları yazılmıştır. Üç öğrencinin yazısı gazete haberi formatına uygun yazılmışken diğer yazılarda öykü dili kullanılmıştır:

Kırık Tablet

Şok şok şok! Kazı bilimciler bir tabletin dörtte birini buldular. Bu tablette kazı bilimciler (arkeologlar) özel malzemelerini kullanarak (çekiç), büyük bir özenle çıkardılar.

Kazı bilimciler hazinenin orda bulunmayan ama o parçalar gibi değerli bir şey olduğunu düşünüyorlar.”

Süper Kahraman

“Süper Kahraman” başlığını taşıyan beşinci atölye çalışmasında yarım bırakılmış materyal tekniği kullanılmıştır. Atölye çalışmasında öğrencilerden iki boyutlu basit bir insan figürünü süper kahraman özellikleri ile donatmaları ve kostüm çizimleri istenmiştir. Çalışma grup olarak yapılmıştır. Canlandırmaların ardından öğrencilerden bireysel olarak kendi kahramanlarını düşünmeleri ve süper kahraman öyküsü yazmaları istenmiştir.

Öyküler incelendiğinde 13 öğrencinin giriş, gelişme ve sonuç özellikleri taşıyan öyküler yazdıkları, bu öykülerden üç tanesinin ben diliyle yazıldığı görülmüştür. Öykülerden 5 tanesi atölyedeki canlandırmalardan yola çıkarak yazılırken, sekiz öykünün özgün olduğu görülmüştür. Öykülerin giriş bölümünde genellikle süper kahramanın nasıl süper özelliklere sahip olduğu açıklanmıştır.

Süper kahramanların biri kanatlı, biri pelerinli çizilmiş, aslan suratlı, maskeli ve taşıtı olan kahramanlar hayal edilmiş; kahraman kostümlerinin hepsinin göğsüne bir sembol-harf yerleştirilmiştir. Kahramanların üstün özellikleri olarak ışın atma, buza çevirme, saçıyla yakalama, ateş atma, yumruk atma özellikleri düşünülmüştür.

“Çok uzaklarda bir yerde Jack adında 17 yaşında bir çocuk varmış. 18 yaşına gireceği gün mor renkli bir şimşek şeklinde yağmur yağmış. Jack yağmurda dışarıdaymış. Önce teni ve saçını mor

ve siyaha büründü. Öyle kaldığı zamanda Jack babasının eski evine yerleştiği için kendi kimliğini saklamış. Adını Rayt Man koymuş. Buz üfleme, ışın atma, görünmezlik, zaman durdurma, saçlarıyla yakalama gibi süper özellikleri varmış.

Bir ara meditasyon yaparken görev yazıcısı çalışmış. Görevi etçil bir bitkiyi öldürmekmiş. Ekip arkadaşları Yumruk Adam, Kaptan Kara Fırtına, Orman Adam ve Aslan Adamı çağırmış. Rayt bitkiyi kesmiş. Yumruk Adam gövdeyi yakmış. Fırtına onun başını döndürmüş, Aslan Adam ve Orman Adam da ot yiyen hayvanları çağırmış. En sonunda tohumu bilim adamına verip imzalı fotoğraf çekirmişler.”

“Süper Kahraman” başlığını taşıyan, yaratıcı yazma tekniklerinden işbirliğine dayalı yazmanın kullanıldığı ve karakter oluşturma etkinliği yapılan çalışmada öğrencilerden bir süper kahraman öyküsü yazmaları istenmiştir.

“Bolt, Kaptan Kurdela, Kasırga, Süper Kripto ve Taş Adam” genel olarak kullanılan kahramanlar olmuştur. 12 çalışma giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan öykü formatına uygun yazılmış, öykülerin giriş bölümünde kahraman tanıtılıp betimlenmiş, gelişmede bir olay anlatılmış ve sonuçta toplumun memnuniyeti/kahramanın amacı vurgulanmıştır. Birkaç öyküde kahramanın duygusal olduğu vurgulanmış ancak duygusal ifadelere yer verilmemiştir. Kahramanlara kostüm giydirilmemiş, onların sadece üstün özellikleri görünür kılınmıştır. Kahramanların ellerinden ateş çıktığı, ağır nesnelere kaldırabildiği resimlenmiştir. Süper kahramanların aksesuarlarına sadece Kaptan Kurdela’da yer verilmiştir.

“Süper Kripto güçlü, akıllı, zeki ve başarılı biridir. Gerektiği zaman duygusal olabiliyordu.

Süper Kripto kötülerle savaşırken korkudan ağaca çıkmış bir kedi gördü o kadar cesurduki hem savaştı hemde kediyi kurtardı. Bu olay halk arasında çok önemli bir yer aldı. Süper Kripto ’nun ismi her yerde duyuldu. Böylece insanların ne zaman yardıma ihtiyacı olsa şöyle bağıryorlar” Süper Kripto” Bu öyküde burada biter.”

Ormandaki Kulübe

“Ormandaki Kulübe” başlığını taşıyan altıncı özel mülkiyet tekniği atölye çalışması sonucunda öğrencilere atölyede adı geçen kulübenin eski eşyaları oldukları söylenmiş, kendilerini eşyaların yerine koydukları etkinliklerin ardından kulübede gerçekleşen olayları bir eşyanın gözünden yazmaları istenmiştir.

Öğrencilerin öykülerini yazarken seçtikleri nesnelere “annenin kulübeye girdiğinde yaktığı mum, çok eski buzdolabı, eski televizyon, kapı, doldurulmuş hayvan, kırık sandalye” olmuştur. Öykülerin biri dışında tümü giriş, gelişme ve sonuç formatına uygun yazılmış ve çoğunluğu ailenin kulübeden sağ salım çıkması ve mutlu sonla bitirilmiştir.

“Gizemli Kulübe

Merhaba, Ben eski bir kulübenin eşyası olan buzdolabı. Ben bu kulübede en kirli eşyayım nerdeyse. Ha bu arada bizim kulübe bir ormandadır. Bir gün birden bir yağmur bastırdı. Hemen orada arabaları ile tatile giden bir anne ve iki çocuğu ile birlikte kulübeye sığınmak zorunda

kaldılar. Kulübeden içeri girdiklerinde içeri çok karanlıktı ve ormandan vahşi hayvanların sesleri geliyordu. Çocuklar ise bu seslerden çok korkuyorlardı. Anne hem onları sakinleştiriyor hem de kulübede aydınlatacak bir şey arıyordu ve sonunda bir kibrit buldu. Hemen kibriti yakıp çocukları ile etrafı arıyorlardı. Eski hayvan kürkleri, diğer eski eşya arkadaşlarım ve ben vardım. Annenin kızı bir kitap bulmuştu ve içinde bir not vardı. Anne hemen notu alıp çocukları ile beraber okudu. Notta: "Sizi buldular. Hemen buradan kaçın." yazıyordu. Anne ile çocukları telaşa kapıldılar. Ne yapalım, ne edelim derken kaçmaya karar verdiler.

Telaş içinde gıcırtilı kapıyı açıp hızla kulübeden uzaklaştılar ve ben de bir daha onlardan haber alamadım."

"Ormandaki Kulübe" başlığını taşıyan, yaratıcı yazma tekniklerinden öykü tamamlama tekniğinin kullanıldığı çalışmada öğrencilere başlığı konmamış yarım bir öykü okunmuştur. Öykünün giriş bölümü ve gelişme bölümünün bir kısmı öğrencilere aktarılmıştır. Öğrencilerden bu öyküye bir başlık koymaları ve öyküyü tamamlamaları istenmiştir.

Öğrencilerin koyduğu başlıklara "Ormancı Kulübesi mi?, Aydınlık ve Karanlık, Ezgi'nin Hikayesi, Zorlu Orman, Büyülü Bebek" başlıkları örnek verilebilir. Öykünün eksik kalan bölümünde bir notta söz edilmektedir. Öğrencilerin bir bölümü bu notun bir hazine haritası olduğundan yola çıkarak öyküyü tamamlamışlardır. Yine öykülerin büyük çoğunluğunda gerçek üstü öğelere yer verilmiştir. "Cadı, gizli kapı, mesaj taşıyan örümcek, bulaşıcı hastalık ve gizemli ev" bu gerçek üstü öğelere örnek verilebilir.

"Aydınlık ve Karanlık

.....annemle ben hemen nota baktık. Notta doğal yaşam ve yastık yazılıydı. Ablam yastık derken buradaki yastıkları kastediyor olabilir dedi ve yastıkların altına baktı ve bir sarı anahtar buldu. Burası karanlık bir odaydı. Annem mumu duvara tuttuğunda kırmızı oklar gördü. Bu oklar sola doğruydü. Annem mumu sola doğru tuttuğunda bir kapı gördük. Ablam anahtarı deliğe sokup kapıyı açtı. Burada çok fazla ışık vardı. Bu yüzden gözlerimiz kamaştı. Bu oda yada her neyse çok büyüktü. Yapay bir güneş vardı. Bu odanın sanki ucu bucağı yok gibiydi. Ceylanlar, böcekler, kelebekler ve bir sürü hayvan vardı. Biz içeri girdiğimiz an her şey saklandı ve içerisi karardı. Babamın bağlı olduğunu gördük. Başında bir bekçi vardı. Annem daha önce dövüş sanatı öğrenmişti. Bekçiyi yere serdik. Babamı kurtardık babam ayağa kalktığı anda sandalyenin altında hazine vardı.

Hazineyi ve bekçiyi polise götürdük. Polis bekçinin sabıkası olan bir suçlu olduğunu ve arandığını söyleyip hazineyi bize verdi."

Her iki grubun ürünlerinde en çok göze çarpan anlatım özellikleri ve içerikler Tablo 2'de ifade edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. *Atölye Başlıkları ve Ortaya Çıkan Yazma Ürünlerinin Özellikleri*

Deney Grubu	Kontrol Grubu
<p>Çalışmanın Adı: Parktaki Sırt Çantası</p> <p>Öğrenciler yapılan atölyeden etkilenerek öykü kahramanını betimlemeye çalışmış, öykülerinin giriş gelişme ve sonuç bölümlerini belirgin olarak ayırmışlardır. Ayrıca öyküde sebep sonuç ilişkisi cümlelerine yer verildiği, deyimlerin kullanıldığı gözlenmiştir.</p>	<p>Öğrenciler uygulanan teknikten yola çıkarak kahramanın kim olduğu, öykünün ne zaman ve nerede geçtiğini ifade eden giriş cümleleri kurmuşlar, deyimleri kullanmışlardır. Ayrıca birkaç öğrenci öykülerinde diyaloga yer vermiştir.</p>
<p>Çalışmanın Adı: Kaybolan Dağcı</p> <p>“Kaybolan Dağcının” günlüğünü (üç gün) yazmaları istenen atölyenin sonunda öğrencilerin kahramanı ve yaşadıklarını içselleştirdikleri ve günlük “ben” dilini doğru kullanarak yazdıkları görülmüştür.</p>	<p>Zihin haritası ve sözcük sepeti tekniklerinin uygulandığı dersin ardından öğrencilerden “Kaybolan Dağcının” günlüğünü (üç gün) yazmaları istenmiş; on öğrencinin kahramanı içselleştirdiği ve günlüğü “ben” diliyle yazdıkları görülmüştür.</p>
<p>Çalışmanın Adı: Uçak Bileti</p> <p>Atölye sonunda öğrencilerden kahramanın baba özlemine konu alan şiir yazmaları istenmiştir. Yazılan şiirlerde deyim kullanımı çok olmuş ancak küçük grupla yapılan çalışmanın şiir yazmak için verimli olmadığı ortaya çıkmıştır.</p>	<p>Görsel ve müzikten yola çıkarak şiir yazma çalışması yapılan dersin sonunda öğrencilerden ikili grup olarak şiir yazmaları istenmiştir. Deyim kullanımına çok yer verilen çalışmada öğrencilerin şiiri grup olarak yazmaktan zevk almadıkları gözlenmiştir.</p>
<p>Çalışmanın Adı: Kırık Tablet</p> <p>Yarım bırakılmış materyal tekniğinin kullanıldığı atölyenin sonunda öğrencilerden gazete haberi yazmaları istenmiş, öğrencilerin genel olarak haberi uygun bir dille yazdıkları, haberde ne, nerede sorularına ve betimlemelere yer verdikleri görülmüştür.</p>	<p>Sözcük ağı tekniğinin kullanıldığı dersin sonunda öğrencilerin genel olarak öykü dilini tercih ettikleri, 5N1K sorularını cevaplayan bir içerik yazdıkları ve betimlemeye yer verdikleri görülmüştür.</p>
<p>Çalışmanın Adı: Süper Kahraman</p> <p>Yarım bırakılmış materyal tekniğinin kullanıldığı atölyenin sonunda öğrenciler giriş gelişme ve sonuç bölümleri belirli, özgün başlıklara sahip öyküler yazmışlardır. Bu öykülerden üçü ben diliyle yazılmış, beş öykü canlandırmalardan yola çıkarak yazılmıştır, sekiz öykü özgün içeriklidir.</p>	<p>İşbirliğine dayalı yazma tekniğinin uygulandığı dersin sonunda öğrenciler giriş gelişme ve sonuç bölümleri belirli (12 öykü) öyküler yazmışlardır. Bu öyküler içerik olarak genelde seyredilen çizgi filmlerden esinlenerek yazılmış öykülerdir.</p>
<p>Çalışmanın Adı: Ormandaki Kulübe</p> <p>Özel mülkiyet tekniğinin kullanıldığı atölyenin sonunda öğrencilerden kendilerini ormandaki kulübede bulunan bir nesnenin (nesnelere: mum, doldurulmuş hayvan, kırık sandalye) yerine koyarak öykü yazmaları istenmiştir. Ortaya çıkan öykülerde öğrencilerin öykülerini nesnenin bakış açısından yazabildikleri, öykülerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin belirli olduğu görülmüştür.</p>	<p>Öykü tamamlama tekniğinin kullanıldığı dersin ardından öğrencilerin “Ormandaki Kulübe” isimli yarım öyküyü çoğunlukla gerçek üstü öğeler kullanarak sürdürdükleri ve mutlu sonla tamamladıkları görülmüştür.</p>

Uygulama Sonunda Yazılan Serbest Öykülerin Betimsel Analizi

Araştırma sonunda deney grubu öğrencilerinden nesnelere yola çıkarak, kontrol grubu öğrencilerinden ise öğrendikleri bir tekniği kullanarak serbest öykü yazmaları istenmiştir. Bu bölümde, yaratıcılığın tanımı kapsamında öğrencilerin yazdığı serbest öykülerin içeriği; “özgün düşünceler, konuyu alışılmışın dışında ele alışı, yeterli sayıda düşünce üretimi, özgün anlatım, dikkat çeken başlık, her paragrafta ayrı düşünce-duygu, uygun giriş ve uygun-etkili bitiş” başlıkları altında irdelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Konu edinilen başlıklar aşağıda örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Özgün düşünceler; deney grubu öğrencilerinden Ö8, kaybolan oyuncak bebeğin etrafında gelişen öyküsünde, bebeğin öykü kahramanı için anlamını, ağabeyi ile duygusal bağını, uzaklardaki babasına kavuşmasını ve babasının elleriyle yaptığı bebeği anlatır. Öykünün içeriğinde deney grubunun iki atölyesindeki yaşantıların birbirine bağlanması ve kahramanın öykünün sonunda bebeğini bulması ile çok özel iki bebeğe sahip olduğunun ifade edilmesi özgün düşünceye örnek gösterilebilir. Kontrol grubu öğrencilerinden Ö21 ise öyküsünde büyüdü bir ormandan söz eder. Ancak bu ormanın en büyük büyüğü tavşanların kendi havuçlarını yetiştirebilecek tarım teknolojisine sahip olmalarıdır.

Konuyu alışılmışın dışında ele alışı; Ö9’un öyküsünde mızız dış fırçasının birdenbire sahibi Cem ile konuşmaya karar vermesi; Ö5’in öyküsünde canı sıkılan iki kardeşin “Hayali Dostlar Ülkesi”ne gidip kendi hayali arkadaşları “Blue” karakterini yapmaları ve artık hiç canlarının sıkılmaması, Ö11’in çevre kirliliğini “Ormandaki Kulübe” atölyesine bağladığı ve olayları bekçi köpeği Benekli’nin ağzından anlattığı öyküsü konuyu alışılmışın dışında ele alışı başlığına örnek verilebilir. Kontrol grubu öğrencilerinden Ö15 ise yavru kuşları sapanla avlayan bir çocuğun öyküsünü diyalog şeklinde yazarak konuyu alışılmışın dışında ele almıştır.

Yeterli sayıda düşünce üretimi; deney grubu öğrencilerinden iki öğrencinin öykülerini tek bir düşünce üzerine yazdığı, üç öğrencinin öykülerini 2-3 düşünce etrafında yazdığı, on altı öğrencinin ise öykülerinde birden çok olayı bir araya getirerek yazdığı görülmüştür. Kontrol grubu öğrencilerinden dokuz öğrencinin tek bir düşünce üzerinden öyküsünü yazdığı, 13 öğrencinin ise 2-3 düşünceyi bir araya getirerek öyküsünü tamamladığı görülmüştür. Elde edilen bir başka veri ise deney grubu öğrencilerinin çoğunluğunun öyküleri bir buçuk, iki sayfalık iken kontrol grubu öğrencilerinin öykülerinin yarım sayfa ile bir sayfa arasında yazılmış olmasıdır.

Özgün anlatım; deney grubu öğrencileri yaratıcı dramın doğası gereği “-mış gibi yapma” durumunu özel mülkiyet tekniği içerisinde kullanmışlar, nesnelere yoluyla olayların içinde yaşamışlardır. Bu nedenle serbest öykülerde yirmi bir öykünün on bir tanesinde özgün, akıcı bir anlatım ve yoğun duygu paylaşımları ortaya çıkmıştır. Kontrol grubunda ise yaratıcı yazma tekniklerinden en çok tercih edilenin sözcük ağı tekniği olduğu görülmüş, kurulan sözcük ağı ile öykü arasında anlamlı bağ oluşturan altı öğrenci olmuştur.

Dikkat çeken başlık; deney ve kontrol grubunda uygulanan tekniklerin öykü başlıklarına yansımalarına baktığımızda deney grubunda öykü başlığı olarak araştırma öncesinde “Gizemli Diyar, Gizli Geçit, Piyango İkramiyesi, Küçük Kız ve Rüyası, Kralın Fikri” gibi daha genel özellikler taşıyan başlıklar kullanılmıştır. Araştırma sonrasında ise yazılan serbest öykülerde “Oyuncak Bebeğim Kayıp, Kaybolan Bileklik, Çılgın Fizikçiler, Oyuncak Ayımı Kaybettim, Banka Soyguncusu Şeker Kamçısı ve Şehrin Süper Kahramanı Fil Adam, Efsane Tetzy, Titi ve Ben” gibi öykü içeriğine ait ipuçları taşıyan başlıklar kullanılmıştır. Kontrol grubunda araştırma öncesinde yazılan öykülerde

insan ve hayvan isimlerinin yer aldığı “Levent Tongaya Düştü, Kuşum Şanslı, Uzun Saçlı Kız, Ali İle Ahmet’in Macerası” gibi daha özel başlıklar yer alırken araştırma sonrasında yazılan öykülerde “Kavuşmak, Hayvan Sürüsü, Özel Gün, En İyi İki Arkadaş” gibi genel başlıklar seçilmiştir.

Her paragrafta ayrı düşünce-duygu; araştırmanın öncesinde deney ve kontrol gruplarına Türkçe dersi kapsamında öykü yazarken kullanmaları gereken dış yapı ve iç yapı kuralları anlatılmış, öykü yazarken giriş, gelişme ve sonuç unsurlarının yer aldığı en az üç paragraf olması gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma sonrasında deney grubunda on sekiz öğrencinin öykülerini giriş, gelişme, sonuç olarak üç paragraf hâlinde yazdıkları ve her paragrafın giriş, gelişme ve sonuç içeriğine uygun olarak yazıldığı görülmüştür. Kontrol grubunda ise dokuz öğrenci öyküsünü üç paragraf hâlinde yazarken bu öykülerden altı tanesinde giriş, gelişme ve sonuç içeriği doğru olarak ayrılmamıştır.

Uygun giriş ve uygun etkili bitiş; araştırma sonunda yazılan öykülerin giriş paragrafları ele alındığında; deney grubu öğrencilerinden 18 öğrencinin giriş paragrafında kahramanı tanıtip betimlediği ve öykü durumunu yazdığı görülürken; kontrol grubunda 11 öğrencinin giriş paragrafında öykünün yer ve zamanı ile ilgili bilgileri, kahramanı tanıtan bilgileri paylaştığı görülmüştür.

Öykülerin uygun ve etkileyici bir sonla tamamlanma durumuna bakıldığında; deney grubundaki dokuz öğrencinin öyküsünün “Oyuncak Bebeğim Kayıp, Oyuncak Arabam Nereye Gitti? Oyuncak Ayımı Kaybettim, Kahramanlar Okulu, Güçlülerin Hikayesi, Dış Fırçası Konuşuyor, Gizli Geçit, Titi ve Ben, Efsane Tetzy” etkili bir şekilde bitirildiği görülmüştür. Bu öykülerden “Dış Fırçası Konuşuyor” öyküsünde öğrenci “Cem’in” öyküsünü anlatmaktadır. Cem, banyoda ayılı dış fırçası ile dişlerini fırçalamaya başlayacaktır ki bir ses duyar. Ses dişlerini fırçalama ile ilgili Cem’in küçükken söylediği bir nakaratı tekrarlamaktadır. Sesin dış fırçasından geldiğini ve fırçanın ağzının, burnunun olduğunu fark ettiğinde fırçayı atıp önce banyodan kaçır sonra korkmaktan vazgeçip banyoya döner ve somurtan dış fırçasından özür dileyip güzelce dişlerini fırçalar. Öğrenci nesneden yola çıkarak yazdığı öyküyü dış fırçası ile barışarak bitirir.

Kontrol grubunda ise beş öykünün “Maceracı Çocuk, Rüya, Nazlı Bebeğin Hayatı, En İyi İki Arkadaş, Anne Güvercinin Üzüntüsü” etkili bir şekilde bitirildiği görülmüştür. “Maceracı çocuk” öyküsünde öykünün kahramanı öğrencinin kendisidir. Arkadaşlarına su balonu ile şaka yapmaya çalıştığı için öğretmeni tarafından okul müdürüne gönderilir ve uzaklaştırma alır. Eve giderken pitbull cinsi bir köpek peşine düşer. Kaçarken düşer ve uyandığında kendisini organ kaçakçılarının yanında bulur. Kulağına çalınan gülme sesleri ve uyanmasını söyleyen öğretmenin sesiyle her şeyin bir rüya olduğunu anlar. Öğrenci rüya içinde rüya kurgulayarak etkileyici bir sona ulaşmıştır.

Sonuç olarak deney grubunun öykülerinden 20’sinde öykü kurgusunun olduğu, 9 tanesinde öykü konusunun alışılmışın dışında ele alındığı, yeterli sayıda düşüncenin üretildiği görülmüştür. Bu 20 öyküden 15’inde öykü iki veya daha fazla düşünce kullanılarak yazılırken 5 öyküde anlatım tek düşünce üzerinden sürdürülmüştür. 10 öyküde akıcı bir anlatım kullanılırken, 8 öyküde öğrenciler bir nesneden yola çıkarak veya bir nesne ile bağ kurarak öykülerini anlatmışlardır. Bu öykülerde öğrenciler soyut fen bilgisi kavramlarını kişileştirmiş, bir oyuncağın, hayvanın gözünden öyküsünü anlatmıştır.

Kontrol grubunun 17 öyküsünde öykü kurgusu vardır. 8 öykü alışılmışın dışında ele alınmıştır. Öykü içeriğinde yeterli sayıda düşüncenin üretildiği 11 öykü vardır. Bu öykülerden 6’sında öykü birden fazla düşünce kullanılarak yazılırken 5 öyküde anlatım tek düşünce üzerinden sürdürülmüştür. 5 öyküde akıcı bir anlatım kullanılırken 6 öyküde anlatım yer yer kopuk ifadelerle sürdürülmüştür.

Yaratıcı yazma tekniklerinden en çok sözcük ağı tekniği kullanılmış, 1 öykü “fotoğraftan yola çıkarak yazma”, 1 öykü de “öykü tamamlama tekniği” ile yazılmıştır. Tablo 3’te deney ve kontrol gruplarının son öykülerinin genel özellikleri ifade edilmeye çalışılmıştır

Tablo 3. *Deney ve Kontrol Grubunun Son Öykülerinin Karşılaştırılması*

	Özgün düşünce	Konuyu alışılmışın dışında ele alış	Yeterli sayıda düşünce üretimi	Özgün ve akıcı anlatım	Dikkat çeken başlık	Her paragrafta ayrı düşünce-duygu	Uygun giriş ve uygun-etkili bitiş
Deney Grubu	16 öykü	9 öykü	15 öykü	10 öykü	“Çılgın Fizikçiler” “Efsane Tetzy”	18 öykü	18 öykü uygun giriş, 9 öykü etkili bitiş
Kontrol Grubu	10 öykü	8 öykü	11 öykü	5 öykü	“Kavuşmak” “Hayvan Sürüsü”	9 öykü	11 öykü uygun giriş, 5 öykü etkili bitiş

Öğrencilerle Yapılan Odak Grup Görüşmesine İlişkin Bulgular

Deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin görüşleri, kontrol grubundaki öğrencilerin yaratıcı yazma tekniklerine ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile odak grup görüşmesi yapılarak alınmıştır. Odak grup görüşmeleri, toplam 49 öğrenci ile yapılmış ve kamera ile kayıt edilmiştir.

Görüşmelerden elde edilen veriler kodlanmış, araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini artırmak adına deney ve kontrol grubunun ilk odak grup görüşme dokümanları yaratıcı drama alanında yüksek lisans yapan bir sınıf öğretmeni ve bir Türkçe öğretmenine incelenilerek verileri kodlamaları istenmiştir. Üç ayrı analiz sonucunda “ön hazırlık, hayal gücünü geliştirme, fikirleri anında söyleme, iç yapı ve dış yapı kurallarını öğrenmeyi sağlaması, giriş, gelişme, sonuç bölümlerini kavratması, canlandırmaların hikâye kurgulamada katkı sağlaması, hayatta yaşananları ve nadiren yaşananları yazabilme, karakterin hissettiklerini anlamak, empati kurmak, duyguların yazma sürecine katılması ve hikayenin akışını belirlemesi,...” gibi kodların benzer olduğu görülmüştür.

İçerik analizi sonucunda elde edilen kodlar “Yaratıcılık”, “Bakış Açısı”, “Teknikler”, “Duygular”, “Sayfa Düzeni” temaları altında açıklanmıştır. Görüşme sonuçlarının analizi ile ortaya çıkan temalara ilişkin öğrenci görüşleri hiçbir değişikliğe uğratılmadan aşağıda örneklendirilmiştir.

Yaratıcılık

Deney grubundaki öğrencilerin “Yaratıcılık” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö3. Drama sayesinde... İlk yazdığımız hikayede ben çok zorlanmıştım. Aklıma hiçbir şey gelmemişti. Çok düşündüm ama şimdi hikayemize drama ile başladığımız için dramada olayların nasıl gelişeceğini, hikayenin nasıl olacağını anladım. Giriş gelişme sonucu anladım.

Ö5. Hikayeleri yazarken oradaki ana karakter gibi hissettim. Mesela Minik’in hikayesinde kendimi Minik gibi hissettim. Mesela banka oturmuşum. Gezinde dağa tırmanıyorum sonra

mücevherler, bitkiler buluyorum. Süper kahramanda kendimi uçarken hayal ettim. İnsanları kurtarıyordum. Güneş'in hikayesinde gerçekte bileti için para arayan, telaşlı kız çocuğuydum.

Deney grubu öğrencilerinin “yaratıcılık” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrenciler, özel mülkiyet tekniğinde kullanılan nesnelere yoluyla kendilerini karakterin yerine koyup karakterle bağ kurduklarını; karakterin yaşadığı duyguları yaşadıklarını, kendilerinde var olan bilgilerin harekete geçtiğini ifade etmişlerdir.

Kontrol grubundaki öğrencilerin “Yaratıcılık” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö2. Önceki öykülerimde her şey çok basit oluyordu. Bir poşetin hikayesini yazabiliyordum. Teknikleri öğrenince tekniksiz bir hikâye olmayacağını öğrendim. Bu teknikler sayesinde paylaşımı, beraber çalışmayı, anlatımı güçlendirmeyi öğrendik. Yırtık sayfalı öykülerimi artık kendim tamamlayabiliyorum. Öykü hayatta olmuş ya da olabilecek şeylerdir. Benim üzüntüm, sevincimde hikaye olabilir bunu keşfettim.

Ö8. Müzikle çalışma ve beyin fırtınasını sevdim. Beyin fırtınasında birçok kelime yazıyordum. Aynı anda müzik dinleyince o müzik bize o hikaye ile ilgili duygular ve görüntüler hissettiriyor. Ben de bunu öğreniyordum.

Kontrol grubu öğrencilerinin “Yaratıcılık” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrenciler öğrendikleri altı tekniğin anlatımlarını güçlendirdiğini, sözcükler arasında bağ kurma çabasının anlatımlarına zenginlik kattığını, fotoğraftan ve müzikten yola çıkarak duygulara, görüntülere en sonunda bir öyküye ulaşabildiklerini ifade etmişlerdir.

Bakış açısı

Deney grubundaki öğrencilerin “Bakış açısı” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö8. Gezginin hikayesinde gezgin gibi korkmuştum. Kahramanın yerine kendimi koyarak yazdım. Kendim değildim, sanki onların yerine geçtim.

Ö11. Hiç günlük yazmayı düşünmemiştim. Ama günlük yazmakta heyecan verici. Korkunç bir günlük oldu. Günlük yazmak eğlenceli oldu.

Deney grubu öğrencilerinin “bakış açısı” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; özel mülkiyet tekniğinde kullanılan nesnelere ve canlandırmaların yazmak istedikleri öyküye farklı bir yön verdiği, teknikten yola çıkarak kahramanın neler yaşadığını anladıkları ve anlatmaya çalıştıkları görülmektedir.

Kontrol grubundaki öğrencilerin “Bakış açısı” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö1. Hikâyelerimde televizyondaki kahramanları el alıyordum. Şimdi çevreme bakıyorum. Öyküme konu olabilecek ne var diye inceliyorum

Ö7. Öğretmenim benim eski hikâyelerimde bir sandığı açıyorlardı onun içinde büyülü kapı çıkıyordu falan gibi şeyler yazıyordum. Cinler, periler geliyordu, dişlerini alıyorlardı, saldırı yapıyorlardı, küçük fareler çıkıyordu gibi şeyler yazıyordum eski hikâyelerimde. Şimdiki hikâyelerimde biraz daha gerçekçi oluyor hikâyelerim.

Kontrol grubu öğrencilerinin “Bakış açısı” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin öykülerine konu bulmak için yakın çevrelerine baktıkları, öyküsünü yazarken kahramanın

kendisi olduklarını düşündükleri, teknikler sayesinde gerçek üstü öğeler kullanmak yerine gerçekçi öyküler yazmaya başladıkları ortaya çıkan görüşlerdir.

Teknikler

Deney grubundaki öğrencilerin “*Teknikler*” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö3. Ben “Kanyondaki Gezgin” hikâyesinden yola çıkacağım. Ben günlükten yola çıkarak yazacağımızı hiç düşünmemiştim. Daha farklı bir hikâye, heyecan verici bir hikâye yazmayı düşünmüştüm. Ama günlükte heyecan verici, korkunç bir şey oldu. Hikâyede istediğim gibi oldu. Eşyalar yardım etti gezgine. Eşyalardan günlük konuşuyordu. Siz konuşturmuşunuz onları. Minik’in hikâyesinde de eşyaları çıkartıp istediğiniz eşyayı konuşturun, ne diyeceğini dinleyin, demiştiniz.

Ö13. Kart çıkmıştı, bir mektup çıkmıştı. Bir doğum günü kartı çıkmıştı. Onlarda oradaki o kızın hissettiklerini daha kolay anladım. Öğretmenim orda duygular , o eşyalar duyguları da belli ediyordu. Fotoğrafın üzerinde Allah kahretsin” yazıyordu. Orda çocuğun üzgün olduğu anlaşılabilir. Çünkü fotoğraflarda üstünde değişik değişik şeyler yazıyordu. O yüzden o şeylerin duygularını anladım. O konuda çok yardımcı oldu. Bana eşyalar. Karakterlerin duygusunu anladım.

Ö23. Süper kahraman bize yarım verilmişti. Biz o kabataslak çizilmiş kahramanı boyadık, kemeri ve kollarında bileklik vardı. Biz onları devam ettirdik. Kemere bazıları büyük bir düğme çizdi. O düğmeye basınca zamanı durduruyor falan gibi. Pelerini oldu. İşte yıldırım çakma gibi özellik yaptık. O özelliği de metnimizi yazarken o özellikleri biz yapmasaydık hepsini kafadan atacaktık ve güzel bir şey olmayacaktı. Ama burada yazdığımız için güzel oldu.

Deney grubu öğrencilerinin “*Teknikler*” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; nesnelerin konuşmasının kahramanları anlamalarına, aynı duygularını hissetmelerine yol açtığı, yarım bırakılmış materyalleri tamamladıklarında ise bu materyalin öyküyü planlamalarına ve öykü kahramanını (süper kahraman) betimlemelerine katkı sağladığı ifadeleri ortaya çıkmıştır.

Kontrol grubundaki öğrencilerin “*Teknikler*” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö1. Siz teknikleri öğretmeden önce biz hikâyelerimizde kapıdan girdi, hemen burnu kaniyordu. Bir şey oluyordu, falan diye arasındaki ilişkileri yazmıyorduk. Şimdi sizin tekniklerinizden, yaptığımız şeylerden dolayı artık yazabiliyoruz arasındaki şeyleri, olayları.

Ö2. Siz bize teknikleri öğretmeden önce biz Türkçe derslerinde hikaye yazarken normal konunun dışına çıkarak başka şeylerde katıyorduk içine. Başka karakterler giriyordu. Ana karakter ve yardımcı karakterleri oluyordu ve başka konular giriyordu. Ama siz teknikleri öğrettikten sonra bir konunun dışına çıkmadan yazdım.

Ö4. Mesela beyin fırtınası yapıyoruz. Mesela ben önceki hikayelerde hiç beyin fırtınası yapmadan direk aklıma ilk gelen şeyi yazıyordum. Sonra beyin fırtınası tekniğini öğrendikten sonra daha düşünerek yazmaya başladım. Bir öykünün gelişme, sonuç ve başlangıçlarını birbiriyle bağlantılı düşünerek yapıyorum.

Ö5. Siz hani bize fotoğraftan yola çıkarak, müzik dinleyerek yaptırıyorsunuz. Bizim öğretmenimizde bazen Türkçe derslerinde bir resim göstererek o hikayeden yola çıkarak yazıyoruz ama hiç müzik dinleyerek yazmıyoruz. Sizin dersinizde müzik ilham veriyor. Ama Türkçe dersinde hiç kullanmıyoruz.

Kontrol grubu öğrencilerinin “Teknikler” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin teknikler sayesinde konu dışına çıkmadan yazmayı öğrendikleri, öykü anlatımlarının daha önceden kopuk olduğu; ancak tekniklerle bu kopukluğu giderebildikleri, öykü kurgusu ile ilgili daha çok seçenek bulabildikleri, giriş, gelişme ve sonuç bağlantılarını daha kolay kurabildikleri ifadeleri ortaya çıkmıştır.

Duygular

Deney grubundaki öğrencilerin “Duygular” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö1. Minik’te çok korktum, ağabeyinin yerine kendimi koyunca çok korktum. Diğer hikâyelerde sevinç duydum. Canlandırmalarda kızgınlık yaşadım.

Ö3. Genellikle üzüntü duygum vardı. Son hikâyede korku, merak duygularımda vardı.

Ö9. Minik’te üzüntü, gezginde üzüntü, süper kahramanda sevinç, kırık tablette üzüntü ve sevinç duygum vardı.

Ö11. Minik ve Kulübe kalbime oturdu. Korktum. Aynı zamanda üzüldüm. Gezginde aynı zamanda mutluydum. Kırık tablette tarihi eser bulmanın mutluluğunu yaşadım. Tüm duyguları yaşadık.

Ö12. Son hikâyede biraz üzüntü, biraz korku, bazı yerlerinde mutluydum. Karıştı duygularım. Minik’te korktum.

Ö15. Minik’e çok üzüldüm. Gezgin’de üzgündüm. Kulübe’de ölecekler diye korktum. Öykülerde, korktuğum kadar iyi şeyler olduğunda çok sevindim Hikayelerime katkısı oldu.

Ö17. Farklı duygular yaşadım. Heyecanlandım. Rosetta taşını araştırdım. Son hikâyede korktum. Ailenin haline üzüldüm. Ağabeyini kaybeden Minik’e üzüldüm. Gezgin’in günlüğünü yazdığımdaya kaybolmuştu.

Ö19. Yoğunlukla üzüntü ve mutluluk duygularını yaşadım. Güneş babasına kavuşunca mutluydum. Heyecan duygusu yaşadım.

Ö21. Minik’in hikâyesinde şüphe ve üzüntü duydum. Gezgin’de ürperdim. Güneş’in hikâyesinde mutluydum. Ormandaki Kulübe’de korktum.

Ö23. Ne kadar duygu varsa hepsini hissettim. Minik’te korku, sevinç; Gezgin’de korku, sinir; Tablet’te arkeologlar gibiydim. Güneş’in hikâyesinde sevinç duydum.

Deney grubu öğrencilerinin “Duygular” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinde kullanılan gerek nesnelere gerekse nesnelere yola çıkarak yapılan canlandırmalar nedeniyle yoğun duygular yaşadığı, kendilerini kahramanla özdeşleştirerek kahramanın gözünden yazdıkları ortaya çıkmıştır.

Kontrol grubundaki öğrencilerin “Duygular” teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir:

Ö1. Ben mutluluk duygusunu yaşadım. Çünkü daha güzel hikâyeler yazmaya başladım.

Ö3. Ben bir teknikle ilgili hikâye yazamadığım için bazen öfkeleniyorum, bazen çok güzel yaptığım için, başarı kazandığım için mutlu oluyorum. Bütün duyguları yaşıyorum ama ben kendi yazdığım tekniklerden daha çok yazılmış bir şeyi okumada duygudan duyguya giriyorum.

Ö4. Mesela ben evde yazdığım hikâyelerimde cümlelerin biraz devrik olduğuna üzülüyordum. Nasıl yapacağım diye çaba gösteriyordum. Bunları siz bana öğrettiğinizde çok sevdim. Eve gittiğimde ödevimi düzelttim.

Ö5. Öğretmenim bana bayağı bir duygu yaşattılar. Mesela; parktaki sırt çantasını anlatırken macera gibi bir duygu geldi ve esrarengiz bir duygu geldi ve kafamda o duygular sayesinde birçok şey düşündüm. Serbest öykü yazdığımızda onda da mutluluk duygusu yaptım.

Ö6. Mutluluk duygusu yaşadım. Daha güzel hikayeler yazdığım için

Ö7. Tekniği uygulayamadığım için öfkelenmişim, başardığımda mutlu oldum. Kendi öykülerim bana çok duygu yaşatmadı.

Ö11. Teknikleri öğrendiğim için sevinç duydum.

Ö12. Parktaki sırt çantasında esrarengiz duygular yaşadım. Teknikleri öğrenmek mutlu etti.

Ö15. Esrarengiz olaylar üzüntü yaşattı.

Ö16. Şiir yazarken mutlu oldum. Fikirler bulduğum zaman sevinç duydum.

Ö17. Teknikleri öğrendiğim için mutluyum.

Ö21. Tekniklerde şaşkınlık ve sevinç duydum. Tekniği anlamadığımda korktum.

Ö22. Hikayelerimde korku duygusu yaşamayı seviyorum.

Ö23. Müzikler üzüntü ve sevinç yaşattı.

Kontrol grubu öğrencilerinin “Duygular” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin teknikleri öğrenmekten ve bu tekniklerle yazmaktan mutlu oldukları, daha güzel hikâyeler yazmanın sevinç yaşattığı ifadeleri ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden yola çıkarak öğrencilerin öğrendikleri teknikleri kullanmakla ilgili olumlu duygular geliştirdikleri söylenebilir.

Sayfa Düzeni

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Sayfa düzeni” teması altında toplanan görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin atölye çalışmaları boyunca öykülerini yazarken sayfa düzeni ile ilgili davranış değişiklikleri geliştirdikleri; içyapı ve dış yapı kuralları konusunda özenli davrandıkları ortaya çıkmıştır. Bu görüşler doğrultusunda iki grubun da öykülerini yazarken sayfa düzenine dikkat ettikleri; giriş, gelişme ve sonuç paragraflarına hem dış yapı hem de içerik olarak özen gösterdikleri söylenebilir.

Deney Grubu: Ö5. Öğretmenim drama bana çok şey kazandırdı. Çünkü hikaye derken buradaki etkinliklerden yararlandım. Buradaki süper kahramanda kıyafet tasarladım, öyküde kullanma şansını buldum. Önceden dosya kağıdı kullanmayı hiç bilmiyordum. Dik mi tutacağım, yatay mı tutacağım oradan boş mu bırakacağım. Annem hikaye yazarken girişi gelişmesi sonucu olur derdi. Girişle sonucun hemen hemen satır olarak aynı olması gerekiyordu, demişti. Gelişimde uzun olması gerekiyor demişti. Ama ben onun sözünü hiç dinlemiyordum. Yani hiç boşluk bırakmıyordum. Giriş gelişme sonuç yapmıyor, dümdüz yazıyordum. Ama dramada yeni şeyler öğrendim. Giriş gelişme sonucun önemini öğrendim. Çok şey kazandırdı.

Ö6. Katkısı oldu bana. Kağıdı nasıl kullanacağımı bilmiyordum. Giriş sonuç gelişimde nasıl olduğunu bilmiyordum. Çalışmalarda da canlandırmalar, etkinlikler hikayelerime katkısı oldu. O yaparken kafamda bir şeyler canlanmaya başlamıştı.

Ö7. Öğretmenim bu çalışmadan önce hiç paragraf başı yapmıyordum. Giriş gelişme sonuç falan yapsam bile bir tane yapıyordum. Bir hikaye yazarken bir de kağıdın hep dibinden başlıyordum. Mesela boşluğun hemen dibine yazıyordum.

Ö8. Ben yazı yazmadan önce 2.,3. sınıflarda böyle bir yazı yazma görevi verdiğinizde hep annemden yardım isterdim. Böyle bir becerim yoktu. İlk Miniğin hikayesinde böyle kötü yazmıştım. Yazının giriş gelişme sonucu tam giriş gibi olmamıştı, gelişme gibi olmamıştı. Gittikçe yaratıcı dramadan dolayı dış yapı kurallarını öğrendim. İç yapı kurallarını öğrendim. İç yapıyı nasıl değerlendireceğimi öğrendim. Şimdi büyüyünce mesela bana bir sunumla ilgili bir rapor yaz deseler bu drama sayesinde öyle bir rapor yazabileceğim.

Kontrol Grubu:Ö4. Giriş, gelişme ve sonuçta size bir soru sormuştum. Adını hatırlamıyorum çalışmanın. Gelişmede ben size gelip, burada bitmiş öğretmenim. Bir paragraf daha var, o bitiş mi diye sormuştum. Siz de “hayır, bu gelişmenin devamı” demiştiniz. Ben de orada paragrafı bitirerek yeni bir gelişme açabileceğimi öğrendim.

Ö5. Giriş bölümünde ilk önce kahramanı tanıtıyoruz. Daha sonra o kahramanın(olayının) nerde geçtiğini anlatıyoruz. Ama diğer bölümlerde ise olayı ve sonucu anlatıp bitiriyoruz.

Ö6. Öğretmenim bana katkısı oldu. Öğretmenimiz ödev verdiğinde giriş, gelişme, sonucu bilmiyordum. Sonra sizin dersiniz başlayınca öğretmenimiz ödev verdiğinde giriş, gelişme ve sonuç olarak ayırabildim.

Ö19. Girişte ilk önce kahramanı tanıtıyorduk. Sonra da gelişmeye geçiyoruz. Girişte olduğu gibi kahramanımızın ismini ve nasıl özellikleri olduğunu söylüyoruz. Hangi gün hangi ay olduğunu.

Odak grup görüşmesinin sonuçları Tablo 4’te tema başlıklarında genel özellikleri ile gösterilmiştir.

Tablo 4. Odak Grup Görüşme Sonuçları

Tema	Yaratıcılık	Bakış Açısı
Deney Grubu	Nesneler yoluyla kendilerini karakterin yerine koyup karakterle bağ kurma, kendilerinde var olan bilgilerin harekete geçirilmesi	Teknikten yola çıkarak kahramanın neler yaşadığını anlama ve anlatmaya çalışma
Kontrol Grubu	Anlatımların güçlenmesi, sözcükler arasında bağ kurma çabasının anlatımlarına zenginlik katması	Teknikler sayesinde gerçekçi öyküler yazılması
Deney Grubu	Duyguların çok değişmesi, yarım bırakılmış materyalleri tamamlamanın öykünün planlanmasına ve öykü kahramanını betimlemeye katkı sağlaması	Duygular Yoğun duygular yaşanması, kendilerini kahramanla özdeşleştirerek kahramanın gözünden yazılması
Kontrol Grubu	Konu dışına çıkmadan yazılması, giriş, gelişme ve sonuç bağlantılarını daha kolay kurulması	Teknikleri öğrenmekten ve bu tekniklerle yazmaktan mutlu olmak, daha güzel hikâyeler yazmanın sevinç yaşatması
Sayfa düzeni		
Deney ve Kontrol Grubu	İçyapı ve dış yapı kuralları konusunda özenli davranılması	
Kontrol Grubu	İçyapı ve dış yapı kuralları konusunda özenli davranılması	

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma verileri değerlendirildiğinde; deney ve kontrol gruplarının araştırmanın başında genel olarak daha basit, özgün olmayan, kopuk ifadeler içeren, anlatım bozukluğu taşıyan öyküler yazdıkları gözlenirken, araştırma sonunda grupların daha kolay yazabildikleri, biçim ve içerik olarak yazma becerilerini geliştirdikleri söylenebilir.

Ancak araştırmanın sonunda özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği kullanılan deney grubunun daha uzun, farklı bakış açıları taşıyan, araştırma öncesine göre özgün ve akıcı öyküler yazabildiği ortaya çıkmıştır. Odak grup görüşmeleri sonunda ortaya çıkan sonuçlar da bu bulguları destekler niteliktedir. Deney grubu öğrencileri; yapılan etkinlikler ve canlandırmalar aracılığıyla nesnelere birbirleriyle bağlamalarının ve karakterlerin rolüne bürünerek bir öykü yazmanın yaratıcılıklarına katkı sağladığı; öykülerini yazarken kendilerini öykünün kahramanı gibi hissettikleri, kahramanla özdeşim kurdukları, onun gözünden öyküyü yazabildikleri; öykü kurgusunu ayrıntıları ile planlama ve yazma becerilerine katkı sağladığı yönünde görüşler dile getirmişlerdir.

Deney grubu öğrencilerinin yazma ürünlerinde betimlemelere yer verdikleri; öykü kahramanı ile özdeşim kurabildikleri; özgün düşünceler üretebildikleri ve farklı bakış açıları kazandıkları, akıcı bir anlatım dili geliştirdikleri görülmüştür. Bu durum; Maltepe (2006)'nin, öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarını yaratıcı yazma yaklaşımının özellikleri açısından değerlendirdiği doktora tezinde ortaya çıkan sonuçlarla paralellik göstermektedir. Maltepe tez sonuçlarında yaratıcı yazma etkinliklerinin; hayal gücü, oyun ve canlandırmaları gerekli kıldığını bu nedenle eğitimin sadece alt sınıf düzeylerinde değil, üst sınıf yazma uygulamalarında da yer verilmesi gereken çalışmalar olduğunu belirtmiştir.

Deney grubu öğrencileri, özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinde kullanılan nesnelere arasında daha önce kurulmamış bağlar kurmuş, bu bağları kahramana ve hayatından çeşitli kesitlere bağlayarak yaratıcılık ve hayal güçlerini geliştirmişlerdir. Nesnelere yolu ile gerçekleştirilen canlandırmalar ve oyunsu süreçler/etkinlikler öğrencilerin kahramanla ve nesnelere özdeşim kurmalarını sağlamıştır. Öğrenciler iş birliği yaparak farklı bakış açıları kazanmışlar, öykülerinin gidebileceği kurguları tartışarak, canlandırarak kendi yaşantılarına katmışlardır. Deney grubu öğrencilerinin yaratıcı drama sürecinde geçirdikleri yaşantıları, kullandıkları nesnelere öykülerine aktararak farklı bağlantılar kurdukları, süreci içselleştirmeleri nedeniyle akıcı ve özgün bir yazma dili geliştirdikleri söylenebilir. Öğrencilerin görüşlerinden ve yazma ürünlerinden yola çıkarak özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin öğrencilerin yazma becerilerine akıcı bir anlatım olarak yansıdığı en anlamlı farklılığın kahramanla özdeşim kurma ve akıcı bir öykü dili geliştirme konusunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin görüşleri; öğrendikleri altı tekniğin anlatımlarını güçlendirdiği, sözcükler arasında bağ kurma çabasının anlatımlarına zenginlik kattığı, fotoğraftan ve müzikten yola çıkarak duygulara, görüntülere en sonunda bir öyküye ulaşabildikleri; teknikler sayesinde “kim, ne, nasıl, ne zaman vb.” sorularına yanıt bulabildikleri yönündedir. Kontrol grubu öğrencilerinin görüşlerinden ve yazma ürünlerinden yola çıkarak yaratıcı yazma tekniklerinin sözcükler arasında bağ kurma, öykü yazma becerisi kazandırdığı ancak kahramanla özdeşim kurma ve akıcı bir öykü dili kazandırma anlamında yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin son öykülerinden yola çıkarak yaratıcı yazma tekniklerinden en çok tercih edilenin sözcük ağı tekniği olduğu söylenebilir. Bu nedenle diğer tekniklerin öğrencilere katkıları çözümlenememiştir. Yine de süreç boyunca ortaya çıkan yazma ürünleri ve son öyküler değerlendirildiğinde tekniklerin öğrencilere farklı bakış açıları katmadığı, çoğu öğrencinin yazılarında genel bir anlatım dilini tercih ettiği, dili yaratıcı kullanmak yerine anlatımda kalıplara bağlı kaldıkları ortaya çıkmıştır. Yaratıcılık ve hayal gücü gelişmiş olan az sayıda öğrencinin ürünleri dışında diğer öğrencilerin düzgün cümleler kurma becerilerinde gelişme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Teknikler sayesinde söz dağarcıkları zenginleşmesine rağmen yaratıcılık konusunda yeterli gelişim görülmediği ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak; özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniğinin yaratıcı yazmaya hazırlık sürecinde öğrencilere diğer tekniklerden daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Türkçe dersi kapsamında yaratıcı yazma becerilerinin gelişmesine önem verilmeli, öğrencilerin farklı yazı türlerinde (şiir, günlük, rapor, haber, vb.) yazmaları için çaba gösterilmelidir. Yazma çalışmalarının hepsinde ön hazırlık yapılması yazmanın verimliliği için önemlidir. Ön hazırlık sürecinde özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği de kullanılmalıdır.
2. İlkokulun ilk üç sınıfında yaratıcı dramanın öğrencilerin konuşma becerilerine katkıları araştırılmış, ders kitaplarında basit drama etkinliklerine yer verilmiştir. Aykaç (2011) çalışmasında yaratıcı drama yönteminin rol oynama, doğaçlama, rol içinde yazma, rol kartları ve dramatizasyon tekniklerine Türkçe derslerinde yer verilmesini önermiştir. Aynı zamanda yaratıcı drama ve diğer etkin öğretim yöntemlerinin karşılaştırılarak öğrencilerin dilsel becerileri üzerine etki düzeylerinin araştırılması gerektiğini de ifade etmiştir. Bu yaş grubunun nesnelere kişileştirmekten zevk aldıkları ve kurguya eğilimleri göz önüne alınarak özel mülkiyet tekniğinin yazılı ve sözlü anlatım becerilerine sağlayacağı katkı da araştırılmalıdır.
3. Öğrencilerin derse etkin olarak katılmasına olanak sağlayan yaratıcı drama yönteminin; rol içinde yazma tekniği; öğrencinin kendini, yazmaya konu olan nesne/kışı ile özdeşleştirmesini, onun dilinden yazmasını sağlayan bir tekniktir. Bu tekniğinde konuşma ve yazma becerilerine katkısı araştırılmalıdır.
4. Yaratıcı drama yönteminin rol kartları tekniği ise işbirliğini geliştirip karşılaştırmalı yazma ve canlandırma yoluyla öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirebilecek bir tekniktir. Bu tekniğinde dördüncü sınıf ve daha üst sınıflarda Türkçe dersine ve sosyal becerilerine katkısı araştırılmalıdır.
5. Özel mülkiyet tekniğinin kullanıldığı Türkçe etkinliklerinin öğrencilerin konuşma becerileri üzerine etkisi araştırılmalıdır.
6. Türkçe öğretiminde, özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği ile sözcük ağı tekniği nicel ve nitel yöntemle karşılaştırılarak bu tekniklerin öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatım becerilerine etkisi araştırılmalıdır.
7. Özel mülkiyet tekniğinin kullanıldığı Türkçe etkinliklerinin öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2014). Yaratıcı drama öğretmeni yetiştirmenin önemi ve gerekliliği. Ömer Adıgüzel. (Ed). *Tamer Levent'e Armağan* (s.181-189).Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. (6. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama*. (3.Baskı). Ankara: Yapı Kredi Yayınları
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Byrne, D. (1988). *Teaching writing skills*. Honkhong: Longman Chenfeld, M.,B. (1978). *Teaching Language Arts Creatively*. Harcourt Brace Javonovich, Inc.
- Cavkaytar, S. (2010). İlköğretimde yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yazma süreci modelinden yararlanma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(10), 133-139.
- n, E. (2007). Yazma eğitimi: *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Kırkkılıç, A., Akyol, H. (Ed). (s.49-91)Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Duran, S. (2010). *Yaratıcı yazma yaklaşımının yazılı anlatım becerisinin gelişimine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Durukafa, G. (1992). Cluster metodu -yaratıcı kompozisyon. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 8, Sayı 3, Sayfa 83-114.
- Evrekli, E. ve Balım, A. G. (2010). Fen ve teknoloji öğretiminde zihin haritası ve kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarına etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 76-98.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. (3.Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Harris, K. R., Graham, S., ve Mason, L. H. (2003). Self-regulated strategy development in the classroom: Part of a Balanced Approach to Writing Instruction for Students With Disabilities. *Focus on Exceptional Children*. 35(7), 1-16.
- Kapar Kuvanç, E. B. (2008). *Yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı* (1-8. Sınıflar) Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Metinnam, İ. (2011). *Yaratıcı drama alanında Brian Way'in drama anlayışının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi
- Nakiboğlu, M. ve Altıparmak, M. (2002). Aktif öğrenmede bir grup tartışması yöntemi olarak beyin fırtınası. İnternet Adresi: http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek5/b_kitabi/PDF/Biyoloji/bildiri/t25d.pdf Erişim Tarihi: Ocak, 2010.
- Neelands, J., Goode, T. (2011). *Structuring drama work.15th Printing*. Cabridge University Press.
- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı drama eğitiminin empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Oral, G. (2003). *Yine Yazı Yazıyoruz -Okulda/işyerinde/evde kullanılacak yaratıcı yazı etkinlikleri ve kuramsal temelleri*. Ankara: PegemA yayıncılık.
- Özen, Z. (2011). *Dorothy Heathcote'un yaratıcı drama yaklaşımları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Öztürk, E. (2007). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- San, İ. (2002). Yaratıcı dramının eğitsel boyutları. Ömer Adıgüzel (Ed.).*Yaratıcı Drama Prof. Dr. İnci San'a Armağan* (s.113-122). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim amaç mı? araç mı?. *A.Ü. DTCF-Tiyatro Bölümü, Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17, 4-21.
- Susar Kırmızı, F. (2008). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma Çalışmalarının Yazmaya Yönelik Tutuma Etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4 (7), 51-68.
- Susar-Kırmızı, F. (2015). Yaratıcı drama ve yaratıcı yazma uygulamalarının yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(181).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (8. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ek 1: Örnek Ders Planları

TABLETİN GİZEMİ I

Ders: Türkçe

Sınıf: 4/G

Süre: 80 dakika (2 ders saati)

Mekan: Faik Erbağı İlkokulu drama odası

Yöntem: Yaratıcı drama

Teknik: Özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği, rol oynama, doğaçlama, liderin role girmesi, fotoğraf anı

Araç – Gereç: A-3 boyutlarında Urfa Göbekli Tepe kazı alanı fotoğrafları, yarım (kırık) bir tabletin parşömine çizilmiş resmi, yırtık bir günlük parçası, eski bir tahta kutu, kırık tablet parçasının çizilmiş olduğu parşömenin fotokopisi (29 adet), kurşun kalemler, CD çalar, Latin müziği

Öğrenme Alanı: Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma

Kazanımlar:

- Fotoğraflardan yola çıkarak olay kurgular.
- Yarım bırakılmış bir metni, resmi tamamlar.
- Mekândan veya nesneden yola çıkarak grubuyla canlandırma yapar.
- Yazma amacını belirler.
- Yazılarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.

Süreç:

A. Hazırlık –Isınma

1. Etkinlik:

Öğretmen, “Urfa-Göbekli Tepe Kazı Alanı” fotoğraflarını (altı adet) mekâna yerleştirilen minderlerin altına koyar. Müziğin ritmi eşliğinde öğrencilerin mekânda serbest dolaşmaları ve müziğe uygun devinimler yapmaları istenir. Müzik bir süre sonra durdurulur.

Yürüyelim. Yönergelere uygun bir beden şekli alarak donalım.

- Siz bir arkeologsunuz. Bir arkeolog ne yapar, bedeninizle canlandırılm ve donalım.
- Şimdi bir kazı alanındasınız. Yerdeki minderlerin hepsi birer toprak parçası. Toprağı kürek ve kovalarla, sivri uçlu malalarınızla kaldırırsınız. Bu çalışmalar son derece yavaş ve dikkatle yapılmalıdır, donalım.
- Günlerdir yapılan kazı çalışmalarının sonunda ilk defa bir tablet parçasına rast gelirsiniz. Elinizdeki fırçayla önce tabletin üstünü ve etrafını temizliyor ve dikkatle topraktan çıkarıyorsunuz. Öğrenciler minderlerin altındaki resimleri bulurlar. Donalım.
- Herkes bulduğu resmi dikkatle incelesin ve sergilenmesi için mekânın uygun bir köşesine koysun.
- Resimleri gruplar hâlinde gezerek, dikkatle inceleyelim.

2. Etkinlik:

“Tüm resimleri inceledik. Beğendiğiniz bir resmin yanına giderek donalım.” Ortaya çıkan grupların iki tanesine resimdeki taşları canlandırmaları söylenir. Canlandırma sırasında grubun ortak bir ses belirleyerek bu ses aracılığıyla kazı alanının geçmişte ne olduğunu anlatmaları istenir.

Diğer gruplara ise kazı alanında geçmişte yaşayan insanlar oldukları söylenir. Bu gruplara kazı alanının bir pazar yeri, kütüphane ya da tapınak olduğu, insanların mekâna uygun nasıl davranacaklarını göstermeleri söylenir. Gruplar izlenir.

3. Etkinlik:

Çember olup oturalım. Şimdi sizlerle özel bir şey paylaşmak istiyorum. Ailemden kalan çok eski bir evimiz var. Yıkıldı yıkılacak. Sizlerle paylaşacağım bu özel eşya da orada bulundu. Kocaman eski bir sandığın içinde korkunç maskeler ve tuhaf tahta heykeller arasındaydı. Anneannem çok eskiden sirklerde çalışan bir akrabamız olduğunu aynı zamanda dünyayı gezip tuhaf yerlerde bulunduğunu anlatmıştı. Bu eşyalar belki de onundu, bilmiyorum. Şimdi tavan arasında bulunan bu eski tahta kutudaki buluntuları sizlerle paylaşmak istiyorum.” Gruba tahta kutu ve kutunun içinden çıkan yanık bir parşömen parçası ve günlük parçası gösterilir. Elden ele geçirilerek incelemeleri istenir. Günlük okutulur.

Sevgili Dos...

Burada her şey toz ve ku..

Günlerdir ekip gergin. Kazmaktan usan...

Dostum,

Bayram ediyoruz bütün ekip. Öyle bir şey bulduk ki inan....

Profesör bunun eşi bulunmaz bir eser olduğunu, en az.....

yıllarında

Günlüğü okudunuz. Orada bahsedilen eserin ne olduğu anlaşılamadı. Çünkü kutudan sadece eserin bir parşömen üzerine çizilmiş hâli çıktı. O da gördüğünüz gibi günlük parçası ile aynı yanık izlerine sahip. Herkes parşömenin bir fotokopisini alsın ve bu yarım parça üzerinde çalışarak eserin tümünün neye benzediğini düşünelim, tamamlayalım. Tüm gruba yarım materyalin fotokopisi ve kurşun kalem dağıtılır. Bireysel çalışmalar için öğrencilere süre verilir. Sürenin sonunda tüm çalışmalar çember şeklinde yerleştirilir ve öğrencilerin tamamlanmış çalışmaları incelemeleri istenir. Çizimler arasından beş tanesi seçilerek öğrencilerden her eserin başında en fazla beş öğrenci olması koşuluyla beğendikleri bir eserin yanında gruplaşmaları söylenir.

B- Canlandırma

4. Etkinlik:

“Günlükte anlatılan eserin ne olduğunu kuşkusuz Profesör iyi biliyordu. Bizler de şimdi sizin sayenizde bu eserlerin ne olduğunu öğreneceğiz.” Her gruba önceden kâğıtlara yazılıp hazırlanmış ansiklopedik kısa bilgiler ve durumlar dağıtılır.

- Eser: Mısır dönemine ait, Rosetta Taşı, tahta geçen genç firavunun hüküm metni
Durum: Başvezir ücretlerini alamadıkları için ayaklanan yazıcılara tahta geçen genç firavunun bu yazıtı derhal hazırlamaları için gönderdiği fermanı bildirmektedir.
- Eser: İngiltere Mercia Krallığı, Staffordshire definesinden bir miğfer parçası
Durum: Krallık savaşa girmiştir ve şövalye babadan kalma işçiliği ile çok değerli olan miğferini tamir ettirmek için demirciye bırakır. Miğferini almaya gittiğinde demircinin savaşta öldüğünü öğrenir. Şimdi savaşa nasıl gitmeli?
- Eser: Yunanlılar’ın Persler’i yendikleri için bastırılan anı parası-dekadrhmi
Durum: Persler Yunan topraklarından tamamen atılmıştır. Şehirlerin krallarının toplandığı kalede günlerce süren eğlenceler düzenleneceği haberi yayılmaktadır. İçlerinden biri bu büyük zaferi unutulmaz yapmak için çok özel paralar basmayı önerir. Üzerinde kimin resmi olacağı konusunda anlaşabilecekler mi?
- Eser: Lidya hazinesi, kanatlı denizati
Durum: Yaşamının çoğunu denizlerde geçiren Lidyalı kaptan son seferinden dönerken kızına açık denizlerde sık sık rastladığı ata benzeyen o küçük yaratığın altından bir broşunu yaptırarak kızına sürpriz yapmak ister. Ancak kuyumcu yaşamı boyunca denizati görmemiştir.
- Eser: Aztek takvimi, Amerika
Durum: Aztek Kahinleri krallarının huzuruna çıkar ve zamanı aya ve güneşe göre ayrı ayrı takvim hâline getirebildiklerini söyler.
Yeterli sürenin ardından öğrencilerin canlandırmaları izlenir.

C. Değerlendirme

Her grubun canlandırmaları üzerine konuşulur.

Bu çalışmada neler öğrendik?

Tarihî eserler ve arkeoloji ilginizi çekti mi?

Eserler hakkında hangi bilgileri edindik?

Elde edilen bilgiler tahtaya yazılır. Bir sonraki çalışmaya eserlerle ilgili araştırma yaparak gelmeleri istenir.

TABLETİN GİZEMİ II

Ders: Türkçe

Sınıf: 4/G

Süre: 80 dakika (2 ders saati)

Mekan: Faik Erbağı İlkokulu drama odası

Yöntem: Yaratıcı drama

Teknik: Özel mülkiyet/yarım bırakılmış materyal tekniği, rol oynama, doğaçlama, liderin role girmesi

Araç – Gereç: Kalem, kâğıt, beş adet graft kâğıdı, tahta kalemi

Öğrenme Alanı: Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma

Kazanımlar:

- Konu ile ilgili araştırma yapar.
- Nesnel ve öznel yaklaşımın ne olduğunu söyler.
- Bilimsel bir haberin ya da metnin nasıl yazılması gerektiğini ifade eder.
- Yazma amacını belirler.
- Yazısına uygun başlık belirler.

Süreç:

A-Hazırlık –Isınma

1. Etkinlik:

Öğretmen, çalışma öncesi mekânın duvarlarına her eser için bir graft kâğıdı yapıştırır ve tahta kalemleri hazırlar. “Geçen hafta birbirinden çok farklı beş tarihî eserle ilgili canlandırmalar yaptık ve eserlerle ilgili hafta boyunca araştırmalara devam ettik. Hepimiz eserlerle ilgili birtakım bilgilere sahip olduk. Edindiğimiz bu bilgileri duvarlara yapıştırılmış olan graft kâğıtlarına yazarak diğer grupların da öğrenmesini sağlayalım.” Öğrencilerin eserler hakkında araştırıp buldukları bilgileri graft kâğıtlarına yazmalarını sağlar. Yeterli sürenin sonunda yazılanlar birer öğrenci tarafından okunur.

B- Canlandırma

2. Etkinlik:

Eserlerin neler olduğu, kimler tarafından yapıldığı, kimlere ait olduğu gibi değerli bilgilere sahip olduk. Profesörün bulduğu yarım tabletin hangi eserlere ait olabileceğini artık biliyoruz. Ancak eserlerin üzerindeki semboller ne anlama geliyor, neyi temsil ediyor? Bu eserleri yapanların bu sembollere yükledikleri anlamları canlandıralım. Bunu yaparken önce eserin üzerindeki sembolü/sembolleri sessiz, sözsüz ve hareketsiz canlandıralım. İkinci aşamada sembollerin gerçekte hangi varlığa ait olduğunu sessiz ve sözsüz sadece hareketlerle ifade edelim. Üçüncü aşamada gruptaki herkes eserdeki sembollerin anlamlarını birer cümle ile söyleyelim. Tüm gruplar yeterli hazırlık süresinin ardından sırayla izlenir, eserler hakkında yeni ortaya çıkan bilgiler graft kâğıtlarına eklenir.

3. Etkinlik:

Öğretmen öğrencilere bir televizyon programı yapacaklarını söyler.

“Çok değerli kazı bilim uzmanları bugün burada bulunuş sebebiniz hepinizin bildiği gibi yüzyılın en büyük keşfini hangi kazı bilimcinin ve hangi eserin kazanacağına karar vermektir. Şüphesiz, bugün burada bulunan herkes kendi eserinin en önemli buluş olduğunu söyleyecektir. Konuşmak, tartışmak ve karar vermek durumundayız. İlk sözü kim almak ister?”

Öğretmen, role girerek grupların kendi eserlerinin en büyük keşif olduğunu savundukları bir tartışma ortamı yaratır. İstekli öğrenciler konuşturulur. Zaman zaman sorular sorularak öğrenciler yönlendirilir.

C-Değerlendirme

Öğrencilere kâğıt ve kalemler dağıtılır. Duvarlarda asılı olan grafit kâğıtlarından yararlanarak öğrencilerden istedikleri bir eserle ilgili gazete haberi yazmaları istenir. Haberi yazarken nesnel bir yaklaşımla yazı yazmaları gerektiği ama ilginç bir başlık koyabilecekleri söylenir. Yazma çalışması için zaman verilir.

Yazılar bir gazete sayfası oluşturacak şekilde asılır. Haberler okunur.

Hangi eserle ilgili yazdınız?

Gazete haberi yazmak nasıl bir deneyim?

Nesnel bir yaklaşımla yazı yazabildiğinizi düşünüyor musunuz?

YARATICI YAZMA YAKLAŞIMI
DERS PLANI
TABLETİN GİZEMİ

Ders: Türkçe

Sınıf: 4/E

Süre: 80 dakika (2 ders saati)

Mekan: Faik Erbağı İlkokulu drama odası

Yöntem ve Teknikler: Soru-yanıt, sözcük ağı yöntemi, beyin fırtınası, anlatım

Araç ve Gereçler: Bilgisayar, projeksiyon, tahta, kâğıt ve kalemler

Öğrenme Alanı: Kendini Sözlü ve Yazılı Olarak İfade Etme, Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Yazma

Kazanımlar:

- Okuduğu metinden çıkarımda bulunur.
- Sözcük ağı tekniğinin ne olduğunu söyler.
- Sözcük ağı tekniğini verilen konu başlığına uygular.
- Konu ile ilgili araştırma yapar.
- Nesnel ve öznel yaklaşımın ne olduğunu söyler.
- Bilimsel bir haberin ya da metnin nasıl yazılması gerektiğini ifade eder.
- Yazma amacını belirler.
- Yazısına uygun başlık belirler.

I. Giriş:

1. Dikkat Çekme: “Birinci dönem, öğretmenlerinizin önerileri doğrultusunda “Bintepenin Hayaleti” isimli bir kitap okudunuz. Bu kitaptaki kahramanlarımız okulda hangi kulübün üyesiydiler?” sorusu sorulur. Öğrencilerden “arkeoloji kulübü” yanıtı alınır. Arkeolojinin (kazı bilimi) amacının tarihî eserleri ortaya çıkararak geçmiş zamana ışık tutmak olduğu konuşulur.

2. Güdüleme: “Bugün sizinle arkeolojiyle ilgili bir yazı yazacağız. Bu yazı bilimsel bir yazı olacak.” denilir.

3. Gözden Geçirme: “Sizlerle kazı çalışmaları sırasında bulunan eski bir tablete ait bilgileri paylaşacağım. Bu bilgilerden yola çıkarak, daha önce ön çalışmasını yaptığımız sözcük ağı yöntemini kullanarak bilimsel bir yazı yazacağız.” denilir.

4. Derse Geçiş: Öğrencilere, sözcük ağı tekniği yeniden hatırlatılır. Bilimsel yazı yazarken öznel bakış açısından bakılmayacağı, elimizdeki bilgilerin nesnel cümlelerle ifade edilmesi gerektiği vurgulanır. Bu konuda destek olması için sınıfa getirilen ansiklopediler öğrencilere gösterilir.

II. Geliştirme:

- Öğrencilere aşağıdaki metin okunur. “Ailemden kalan çok eski bir evimiz var. Yıkıldı yıkılacak. Bu tahta kutu, evin tavan arasında bulundu. Kocaman eski bir sandığın içinde, korkunç maskeler ve tuhaf tahta heykeller arasındaydı. Anneannem; çok eski-

den sirklerde çalışan bir akrabamız olduğunu, dünyanın tuhaf yerlerinde bulunduğunu anlatmıştı. Bu eşyalar belki de onundu, bilmiyorum. Tahta kutunun içinden, yanık bir parşömen parçası ve yine yanmış bir günlük parçası çıktı. Parşömende, yarım bir tablet parçasının resmi görünüyordu. Sanırım, bir kazı sırasında bulunan kırık bir tablet parçası parşömene kopyalanmıştı. Yanık günlükte ise, güçlükle okuyabildiğim şu sözcükler vardı; Sevgili Dos...Burada her şey toz ve ku..Günlerdir ekip gergin. Kazmaktan usan...Dostum, Bayram ediyoruz bütün ekip. Öyle bir şey bulduk ki inan.... Profesör, bunun eşi bulunmaz bir eser olduğunu, en az.....yıllarında...”

- “Sizlere okuduğum metni dinlediniz. Metin tahtaya yazılır. Metnin bize verdiği bilgileri birlikte sıralayalım.” denir. Öğrencilerin çıkarımları tek tek dinlenir.
- “Yazımızın konusu, metinden de anlaşılacağı gibi tahta kutuda resmi bulunan tarihî eser, yani kırık tablet parçası. “Şimdi herkes önündeki dosya kâğıdının ortasına, ‘kırık tablet’ yazsın ve yuvarlak içine alsın.” denilir.
- “Okuduğum metni, arkeoloji hakkında bilgilerinizi düşünerek, aklınıza gelen çağrışımları, ortadaki yuvarlağın etrafına yazınız ve yine yuvarlak içine alınız. Yazdığınız sözcükleri gözden geçirin ve birbiriyle ilgili olanlar arasında çizgilerle bağlantı kurun.” denir.
- “Sözcük ağıınızı gözden geçirin. Ekleyeceğimiz ya da çıkaracağımız sözcükler varsa, düzeltmelerinizi yapın.” denilir. Sınıfta dolaşarak öğrencilere rehberlik edilir; onların soruları yanıtlanır.
- Bilimsel yazı yazarken dikkat edeceğimiz ilkeleri gözden geçirelim. Yazımıza uygun bir başlık seçelim. Yazma kurallarını (iç yapı, dış yapı, dil ve anlatım) da dikkate alarak, sözcük ağlarımızı, bilimsel bir yazı hâline getirelim. Yazma çalışması sırasında öğrencilere rehberlik edilir; onların soruları yanıtlanır.

III. Sonuç: Yazılı anlatımların etkili ve güzel olabilmesi ve istenilen özellikleri taşıyabilmesi için, uyulması gereken yazma kuralları özetlenir.

IV. Değerlendirme: Öğrencilere, derste yapılanlarla ilgili sorular sorulur ve çalışma özetletilir.

1. Sözcük ağı tekniği nedir?
2. Bilimsel bir haber nasıl yazılır?
3. Haberinize hangi başlığı koyabilirsiniz?
4. Öykü yazmak yerine bir haber metni hazırladınız. Arasındaki farklar nelerdir?

